

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNICH VĚD
Institut politologických studií

**Obsahová analýza dezinformačného média
Slobodný vysielateľ po dobu ruskej invázie na
Ukrajinu**

Bakalárska práca

Vedúci práce: Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

Autor práce: Martin Benka

Praha 2023

Vyhlásenie

1. Vyhlasujem, že som predkladanú prácu vypracoval samostatne len za použitia uvedených zdrojov.
2. Vyhlasujem, že predkladaná práca nebola použitá k zisku iného titulu.
3. Súhlasím s tým, aby bola táto práca sprístupnená pre študijné a výskumné účely.

V Prahe dňa 26. apríla 2023

Martin Benka

Bibliografický záznam

Benka, Martin. Obsahová analýza dezinformačného média Slobodný vysielateľ po dobu ruskej invázie na Ukrajinu. Praha, 2023. 48 s. Bakalárska práca (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálných vied, Institut politologických štúdií. Vedúci bakalárskej práce Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

Rozsah práce: 88 581 znakov

Abstrakt

Táto práca sa zaoberá vykonanou obsahovou analýzou slovenského dezinformačného média Slobodný vysielač po dobu prvého mesiaca ruskej invázie na Ukrajinu. Nakoľko sa analyzované médium špecializuje takmer výlučne na audio obsah, z kapacitných dôvodov bolo nutné vzorku časovo a inak ohraničiť. Teoretická časť predstavuje úvod do dezinformačnej scény na Slovensku a Slobodného vysielača samotného. Praktická časť sa zameriava na samotnú kvantitatívnu obsahovú analýzu. Analyzovaných bolo celkovo 13 epizód zo šiestich relácií odvysielaných v období od 24. februára 2022 do 24. marca 2022. Cieľom bolo zistiť ako, a či vôbec bola téma ruskej invázie na Ukrajinu vo vysielaní dominantná, prípadne či v analyzovanej vzorke hrali rolu aj iné témy, ako sú pandémie COVID – 19 alebo obranná dohoda Slovenska s USA. Pomocou vykonanej kvantitatívnej obsahovej analýzy bolo zistené, že Slobodný vysielač v danom období informoval takmer výlučne o ruskej invázii na Ukrajinu a priestor pre ostatné témy takmer nezostal. Zmienka o vojne na Ukrajine sa vyskytla vo všetkých analyzovaných epizódach.

Kľúčové slová

Dezinformácie, Slobodný vysielač, slovenská dezinformačná scéna, obsahová analýza, vojna na Ukrajine

Abstract

This thesis describes the content analysis of the Slovak disinformation media Slobodný vysielač during the first month of the Russian invasion of Ukraine. As the analyzed media specializes almost exclusively in audio content, it was necessary to limit the sample in time and otherwise for capacity reasons. The theoretical part presents an introduction to the disinformation scene in Slovakia and to Slobodný vysielač itself. The practical part focuses on quantitative content analysis. A total of 13 episodes from six programs broadcasted between 24 February 2022 and 24 March 2022 were analyzed. The aim was to find out how, and if at all, the topic of the Russian invasion of Ukraine was dominant in the broadcasts, or whether other topics, such as the COVID-19 pandemic or Slovakia's defense agreement with the USA, played a role in the analyzed sample. Using the quantitative content analysis, it was found that during the analyzed period, Slobodný vysielač reported almost exclusively on the Russian invasion of Ukraine, leaving almost no room for other topics. The mention of the War in Ukraine occurred in all the analyzed episodes.

Keywords

Disinformation, Slobodný vysielateľ, Slovak disinformation scene, content analysis, The War in Ukraine

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som sa chcel pod'akovať vedúcemu tejto práce Mgr. Jánovi Charvátovi , M.A., PhD. za odborné vedenie, ústretový prístup, cenné rady a pripomienky, bez ktorých by táto práca nemohla vzniknúť.

Obsah

Úvod.....	1
1 Teoretická časť	3
1.1 Dezinformačná scéna na Slovensku v súčasnosti.....	3
1.1.1 Stav dezinformačnej scény na Slovensku	3
1.1.2 Ujasnenie pojmov prokremel'ský a dezinformačný web.....	6
1.1.3 Boj proti dezinformačným webom na Slovensku	8
1.2 História dezinformačnej scény na Slovensku	10
1.2.1 História dezinformačného média Slobodný vysielateľ	11
1.3 Slobodný vysielateľ v súčasnosti	14
1.4 Financovanie Slobodného vysielateľa.....	14
2 Metodológia	19
3 Obsahová analýza Slobodného vysielateľa.....	23
3.1 Predstavenie analyzovaných relácií.....	23
3.2 Postup obsahovej analýzy.....	27
3.2.1 Výskumné otázky a predpoklady	27
3.2.2 Stanovenie kódovacej jednotky a ohraničenie analyzovaného obsahu	28
3.2.3 Kódovacia schéma.....	29
3.2.4 Postup kódovania	35
3.3 Výsledky obsahovej analýzy	36
Záver.....	41
Zoznam použitých skratiek	43
Zoznam použitých príloh	44
Zoznam použitých zdrojov.....	45

Úvod

V súčasnosti je šírenie dezinformácií a konšpiračných teórií na Slovensku na vzostupe. Dokazuje to aj prieskum GLOBSEC Trends 2022 (Hajdu et al. 2022). Napriek vysokej popularite dezinformačných médií na Slovensku neexistuje v odbornej literatúre mnoho zdrojov, ktoré sa venujú analýze slovenských dezinformačných médií. To bolo aj dôvodom vzniku práce.

Táto bakalárska práca sa skladá z troch hlavných častí: teoretickej časti, metodológie a samotnej obsahovej analýzy. V teoretickej časti je stručne predstavená dezinformačná scéna na Slovensku. Popísaný je jej súčasný stav, tak ako jej vznik a história. Následne sa teoretická časť zameriava na predstavenie Slobodného vysielateľa, ktorý bol predmetom obsahovej analýzy. Metodológia stručne popisuje výber výskumných metód a postup samotného výskumu. Ako hlavná metóda tejto práce bola zvolená kvantitatívna obsahová analýza. Cieľom analýzy a tejto práce bolo zodpovedať dve výskumné otázky, ktoré boli pre túto prácu stanovené:

O₁ – Prevládala vo vysielaní Slobodného vysielateľa od 24. februára 2022 do 24. marca 2022 téma ruskej invázie na Ukrajinu?

O₂ – Aké boli iné nosné témy Slobodného vysielateľa počas prvých 30 dní invázie ruských vojsk na Ukrajinu?

V projekte tejto práce je spomenutá aj tretia výskumná otázka. Znela nasledovne: „*Akým spôsobom Slobodný vysielateľ o tejto invázii informoval?*“ Počas tvorby práce bola však špecifikovaná metodológia na kvantitatívnu obsahovú analýzu. Otázka bola po zvážení z práce vynechaná, nakoľko ju nie je možné skúmať prostredníctvom kvantitatívnej obsahovej analýzy.

Následne boli pre každú z týchto výskumných otázok sformované predpoklady. Formulácia predpokladov pre O₁ vychádzala z myšlienky, že dezinformácie získavali v prvých týždňoch invázie na Ukrajinu výrazne menší priestor ako pred začiatkom vojny. Konkrétne boli sformované tieto predpoklady:

P_{1a} – Vojna na Ukrajine bola hlavnou témou vysielania Slobodného vysielateľa.

P_{1b} – Konflikt na Ukrajine nebol v médiu spomenutý takmer vôbec alebo len okrajovo.

Predpoklady k druhej výskumnej otázke vznikli na základe tém, ktoré v danom čase dominovali v tradičných médiách (Mahdalová 2022). Sformované teda boli tieto tri predpoklady:

P_{2a} – V rádiu signifikantne dominovala vojna na Ukrajine, priestor pre iné témy takmer nezostal.

P_{2b} – V Slobodnom vysielaní prevládala téma pandémie COVID – 19.

P_{2c} – V Slobodnom vysielaní prevládali informácie ohľadom obrannej dohody Slovenska s USA.

Táto práca si teda kladie za cieľ zistiť, či Slobodný vysielateľ skutočne ignoroval inváziu Ruskej federácie na Ukrajinu v časovom období od 24. februára do 24. marca 2022. Ďalej sa práca snaží zodpovedať, do akej miery boli vo vysielaní Slobodného vysielateľa v danom časovom období spomínané témy ako obranná dohoda Slovenska s USA alebo pandémie COVID – 19 (témy, ktoré sa v danom časovom období objavovali v tradičných médiách na Slovensku).

1 Teoretická časť

Cieľom tejto časti je uviesť čitateľa do problematiky dezinformačnej scény na Slovensku. Prvá časť je zameraná na jej súčasný stav. V druhej je zase popísaná jej história. Na záver, tretia časť predstavuje samotný Slobodný vysielateľ, ktorý je pre túto prácu najpodstatnejší.

1.1 Dezinformačná scéna na Slovensku v súčasnosti

Táto kapitola sa zameriava na súčasné dianie okolo dezinformačných médií na Slovensku. Popisuje štádium, v ktorej sa nachádza, a taktiež sú v nej zbežne predstavené organizácie a inštitúcie, ktoré sa snažia na Slovensku proti dezinformáciám bojovať.

1.1.1 Stav dezinformačnej scény na Slovensku

Médiá v posledných dvoch storočiach zažívajú obrovský rozmach. Postupom času rastie ich vplyv na životy ľudí. V minulom storočí medzi médiami prevažovala televízia, dnes už medzi súčasnou generáciou dominuje internet. V posledných rokoch však množstvo Slovákov čerpá informácie aj zo sociálnych sietí. Podľa prieskumu Nielsen Admosphere až 45% Slovákov považuje za primárny zdroj informácií Facebook (Šnidl 2017, 8). Pre dezinformácie je to ideálne prostredie na šírenie.

Slovenská dezinformačná scéna by sa dala považovať za jednu z najrozvitejších vôbec. Zatiaľ čo v susednom Česku či Poľsku dezinformáciám verí približne tretina populácie, na Slovensku je to takmer dvojnásobok (Hajdu et al. 2022, 83). Môže za to viacero faktorov. V podstate by sa však dalo povedať, že Slovenská republika je ideálnym subjektom na šírenie dezinformácií a prokremeľskej propagandy v strednej Európe.

Prečo sa teda dezinformáciám na Slovensku tak darí? Dôvodov je viacero. Jedným z nich je veľmi nízka mediálna gramotnosť Slovákov. Podľa prieskumu GLOBSEC Trends 2022 je 54% Slovákov náchylných na konšpirácie (Hajdu et al. 2022, 83). Najviac sú však zraniteľné vyššie vekové skupiny obyvateľstva. Starší ľudia nemajú potrebné znalosti o sociálnych sieťach a o tom, ako pracovať s veľkým množstvom informácií, ktorý je na nich neustále publikovaný. Tieto tvrdenia podporuje aj štúdia, ktorá skúmala faktor veku a jeho efekt na úroveň mediálnej gramotnosti na Slovensku (Vrabec a Petranova 2016). Štúdia zistila, že jednotlivé vekové skupiny konzumujú rôzne typy médií rôznym spôsobom. Staršie vekové skupiny zaostávajú oproti mladším v úrovni kritického myslenia, ale aj užívateľských zručností. (Vrabec a

Petranova 2016, 2). Starší ľudia sú zvyknutí na dobu, kedy médií nebolo tak mnoho a bolo oveľa ťažšie stať sa rešpektovaným médiom, nakoľko televíziu alebo rádio si rozhodne nevedel založiť každý. Naopak, dnes si už stránku na Facebooku, poprípade blog vie založiť ktokoľvek a zdarma. Na to priamo nadväzuje aj spomienkový optimizmus na režim pred roka 1989. Podľa prieskumu agentúry AKO by 28,9% Slovákov chcelo žiť v komunistickom režime. Najviac takýchto ľudí nájdeme vo vyšších vekových skupinách. V skupine 50 – 65 rokov je to 42%, pri ľuďoch starších ako 66 rokov je to 43% (AKO 2022). Spomienkový optimizmus teda spôsobuje to, že si ľudia na svoju mladosť v minulom režime spomínajú len v dobrom a nedokážu si všímať aj jej negatíva: „*Spomienkový optimizmus je súčasťou života každej generácie. No zároveň to poukazuje na absenciu logického (nieto ešte kritického) myslenia.*“ (Gonda a Zajac 2020, 27). Následkom toho uveria faktu, že Rusko je náš prirodzený partner a týmto smerom by sme sa mali uberať aj dnes – čo je v podstate jedným z naratívov proruskej propagandy.

Posledným dôvodom je selektívna pamäť Slovákov týkajúca sa historických udalostí. Je pravda, že západ nás už neraz sklamal. Zo všetkých prípadov vieme spomenúť napríklad Mníchovskú dohodu, kde Československo stratilo územia anektované Nemeckom, či inváziu vojsk Varšavskej zmluvy v roku 1968, kde západ nezareagoval. Slováci však akosi selektujú to, kto stál za spomínanou inváziou či komunistickou diktatúrou na našom území. Aj napriek jednoznačnému ukotveniu Slovenska v západných štruktúrach (členstvo v NATO či EÚ) sa stále väčšina Slovákov chce usilovať o akúsi vyváženú pozíciu medzi západom a Ruskom (Ako sa máte, Slovensko? 2022).

V súčasnosti nie je hlavným cieľom dezinformačných webov presvedčiť čitateľov o „alternatívnej pravde“. Hlavným cieľom je navodiť u verejnosti pocit, že všetky médiá klamú – niektoré viac, niektoré menej. Tomáš Čížik to zhrnul nasledovne: „*Nie je nutné presvedčiť ľudí, že kremel'ský pohľad na svet je správny, alebo jeho interpretácia udalostí je lepšia, ale podkopať a zničiť dôveru v západné médiá (vrátane stredoeurópskych) aby ľudia neverili nikomu.*“ (Čížik 2017, 19). Prokremel'skej propagande to bohato stačí, nakoľko oslabuje v Európe médiá, inštitúcie a authority.

To, že dezinformácie sú na Slovensku vážnym problémom dokazuje už aj spomínaný prieskum GLOBSEC Trends 2022, ktorý sa konal až po začiatku ruskej invázie na Ukrajinu. Polovica Slovákov nesúhlasí so znižovaním energetickej závislosti na Rusku – pre porovnanie, v susednom Česku s ním nesúhlasí len približne 15%, v Poľsku 5% (Hajdu et al. 2022, 64). 37% opýtaných Slovákov považuje Rusko za strategického partnera, zatiaľ čo Česku 6%

a v Poľsku len 2% opýtaných (tamtiež, 36). Znepokojujúcou štatistikou je aj fakt, že takmer každý druhý Slovak verí tomu, že vojnu na Ukrajine vyprovokoval západ alebo samotná Ukrajina údajnou genocídou na východe svojho územia (tamtiež, 52). Asi však najväčším problémom je postupná strata viery v demokraciu. Až 49% z opýtaných Slovákov vyjadrilo súhlas s týmto tvrdením – „*pre moju krajinu by bolo dobré mať silného lídra, ktorý sa nemusí zaoberať so žiadnym parlamentom a voľbami*“ (tamtiež, 79).

Naopak, Bokša vo svojej práci argumentuje, že vplyv ruských dezinformácií je často preceňovaný ak ide o región strednej Európy. Tvrdí, že „*dezinformačné kampane majú vplyv často počas časov spoločenského napätia*“ (Bokša 2019, 18). Zároveň to dopĺňa faktom, že takéto obdobia pominú relatívne rýchlo. Ide o prácu z roku 2019. O štyri roky neskôr je už viac-menej zrejmé, že tomu nie je celkom tak. Slovenská spoločnosť je stále polarizovaná. Podľa prieskumu výskumnej agentúry NMS Market Research Slovakia najviac spoločnosť polarizujú témy ako členstvo Slovenska v Európskej únii, práva sexuálnych menšín či rómska problematika (Lakatošová, Hanes, a Chlubna 2023). Vplyv dezinformácií na slovenskú spoločnosť bol už prezentovaný v predchádzajúcich odstavcoch. Slovensko čakajú 30. septembra 2023 predčasné voľby a momentálne v prieskumoch vedie strana SMER – SSD¹, ktorého predseda dnes už pravidelne šíri dezinformácie a proruské naratívy². Pre všetky tieto dôvody teda vplyv pro-ruskej propagandy na Slovensku rozhodne nie je možné považovať za zanedbateľný.

Hoci je pravda, že štatisticky uveria dezinformáciám menej vzdelané vrstvy spoločnosti (Pop a Ene 2019; Gerosa et al. 2021), raritou nie sú ani vzdelaní ľudia, ktorí dezinformáciám prepadli. Príkladom môžu byť aj tvrdenia 56 ročnej učiteľky, ktorá sa spomínaného prieskumu GLOBSEC-u zúčastnila. Keď bola požiadaná, aby menovala domáceho alebo zahraničného politika, ktorý ponúka reálne riešenia na problémy dnešného sveta odpovedala nasledovne: “*Z politikov, ktorých poznám len Putin. Vďaka nemu sme tu dlho nemali vojnu. Nenechal sa vyprovokovať USA ani vojenskými operáciami, ktoré sa diali už počas Obamovej administratívy. Neustále pokojne odolával.*“ (Hajdu et al. 2022, 59). Ďalšie príklady vzdelaných ľudí, ktorí prepadli konšpiráciám môžeme ľahko nájsť medzi samotnými predstaviteľmi dezinformačnej scény. Na druhej strane je možné polemizovať, do akej miery

---

¹ Tvrdenie vychádza z dát dostupných v marci 2023, kedy SMER – SSD vedie vo viacerých prieskumoch. Môžeme spomenúť napríklad prieskum agentúry AKO z marca 2023, kde SMER – SSD vedie so ziskom 17,6% hlasov. Dostupné online: https://ako.sk/wp-content/uploads/2023/03/ag.AKO_VOLEBNE_PREF_MAREC_2023.pdf

² Konkrétne vyjadrenia Roberta Fica sa nachádzajú v kapitole 1.1.2

veria tomu, čo šíria a do akej miery je to snaha o osobný prospech. Zo známych vzdelaných tvári slovenskej dezinformačnej scény môžeme spomenúť napríklad Štefana Harabina ³, Petra Staněka ⁴, Eduarda Chmelára ⁵ či Ľuboša Blahu ⁶. U žiadneho z týchto mien rozhodne nie je možné pochybovať o nedostatku formálneho vzdelania.

1.1.2 Ujasnenie pojmov prokremel'ský a dezinformačný web

V súčasnosti je často využívaný termín prokremel'ská propaganda. Široká verejnosť si teda často predstaví, že každý web šíriaci dezinformácie je riadený alebo aspoň nepriamo napojený na Ruskú federáciu. To dnes s určitosťou nevieme dokázať ani vyvrátiť. Pri niektorých médiách je to navyše nepravdepodobné (kapitola 1.4 o financovaní Slobodného vysielateľa). Na Slovensku sa už v minulosti objavili videá dokazujúce zásahy ruskej strany do alternatívnych médií. Ide napríklad o nahrávku, kde pridelenec na ruskej ambasáde Sergei Solomasov dáva 1 000 EUR prispievateľovi do Hlavných správ (jeden z najväčších dezinformačných portálov na Slovensku) Bohušovi Garbárovi (Tódová 2022). Mimo iného sa v nahrávke napríklad spomína, ako Solomasov hovorí garbárovi: „*Povedal som v Moskve, že si dobrý chlapec* ⁷“. Podobné nahrávky a škandály však ani zďaleka nedokazujú systematické riadenie propagandy na Slovensku. Ide skôr o menšie ovplyvňovanie jednotlivých osôb.

Prečo by sa však tak veľa ľudí venovalo prevádzke dezinformačných webov? Dôvodov môže byť viacero, avšak najčastejšie by sme ich vedeli zaradiť do jednej z týchto štyroch kategórií: zahranično-politické pohnútky, domáco-politické pohnútky, sociálne potreby, finančné pohnútky (Mintal 2022, 8). Prípád Hlavných správ a Sergeia Solomasova je ideálnym príkladom, ktorý môžeme zaradiť do prvej kategórie. Ak ide o domáco-politické pohnútky, tam ide často o politika, ktorý dokáže využívať dezinformácie vo svoj vlastný politický prospech. Dnes by sme do tejto kategórie mohli zaradiť Roberta Fica, ktorý v minulosti vôbec

---

³ Štefan Harabin je bývalý minister spravodlivosti, sudca najvyššieho súdu a bývalý kandidát na prezidenta. Je jedným z lídrov mimoparlamentnej strany VLASTĽ. Je kontroverzný svojim zľahčovaním COVIDU-19, či schvaľovaním ruskej invázie na Ukrajinu, za čo ho v roku 2022 aj zadržala NAKA.

⁴ Peter Staněk je slovenský ekonóm, ktorý pôsobil ako poradca pre vlády Vladimíra Mečiara, Roberta Fica či Petra Pellegriniho. Na dezinformačnej scéne sa preslávil vďaka vyjadreniam o pandémie alebo konšpirovaním o novom svetovom poriadku.

⁵ Eduard Chmelár je vysokoškolský pedagóg a politický komentátor. Založil hnutie Socialisti.sk a v minulosti tiež kandidoval na prezidenta.

⁶ Ľuboš Blaha je politik a podpredseda strany SMER – SSD. Za šírenie dezinformácií a pro-ruskej propagandy bol zablokovaný na sociálnej sieti Facebook. Momentálne pôsobí na sociálnej sieti Telegram, kde ho sledujú desaťtisíce ľudí.

⁷ Video je dostupné online: <https://youtu.be/t28cff0yVHg>

nespochybňoval prozápadnú orientáciu Slovenska. Napríklad, v roku 2017 sa na summite v Bruseli vyjadril nasledovne: „*A bolo by veľmi nesprávne, keby dnes niekto sponchybňoval transatlantické zakotvenie Slovenskej republiky v Európskej únii a v NATO.*“ (Fico 2017). Dnes sa už však Fico vyjadruje inak. Pravidelne kritizuje vládu za pro-európske postoje. Dokazovať to môže napríklad jeho výrok z marca 2023: „*Z pána Hegera sa stal symbol nesvojprávneho prikyvovača, ktorý urobil zo Slovenska politického otroka cudzích záujmov. Nebudeme akceptovať, že vláda v demisii ignoruje sociálny prepád Slovákov a radšej verejnosť zahlcuje informáciami o zbrojení Ukrajiny, len aby zakryli svoju neschopnosť.*“ (Fico 2023). Ako posledné dva motívy Mintal uvádza sociálne a finančné potreby. Medzi sociálne potreby sa zaradzuje napríklad túžba po statuse a pozornosti, pri finančných potrebách ide jednoducho o peňažný zisk (Mintal 2022, 9). Je takmer isté, že hrajú výraznú rolu pri motiváciách zakladateľov dezinformačných webov. Na druhej strane, uvedenie konkrétneho príkladu nepovažujem za vhodné, keďže takéto motivácie nie je jednoduché dokázať.

Dezinformačné weby na Slovensku sa často zvyknú označovať aj ako prokremel'ské. V tejto práci sú používané oba termíny. Ak by sme nebrali do úvahy kontext Slovenskej republiky a dezinformačných webov pôsobiacich na jej území, potom by bola pravda, že dezinformačný a prokremel'ský nie sú synonymá. Na druhej strane, dezinformačné weby na Slovensku (hlavne na weby, ktoré sú priamo spomínané v tejto práci) takmer všetky spĺňajú aj charakteristiky prokremel'ského webu. Z tohto dôvodu sa v tejto práci pod pojmom dezinformačný web a prokremel'ský web myslí rovnaký typ webovej stránky.

Prokremel'ský web šíri a podporuje naratívy vyhovujúce Ruskej federácii. Nemusí byť však nutne Ruskom financovaný. Taktiež to ani neznamená, že takýto web šíri výhradne nepravdivé informácie. Správy sú na takomto webe skôr neobjektívne a zaujaté. Občas sa zvyknú tieto weby označovať aj ako proruské. Niektorí odborníci však termín „*proruské médiá*“ považujú za nepresný, nakoľko tieto weby šíria názory a propagandu vlády Ruskej federácie, a nie samotného ruského národa (Janda 2017).

Dezinformačný web šíri zavádzajúce a nepravdivé informácie s cieľom ovplyvniť verejnú mienku. Neznamená to však, že každý dezinformačný web je proruský. Podľa Európskej komisie sú dezinformácie „*dokázateľne nepravdivé alebo zavádzajúce informácie, ktoré sú vytvorené, prezentované a šírené za účelom získania ekonomického prospechu alebo kvôli úmyselnému oklamaniu verejnosti a môžu spôsobiť verejnú ujmu*“ (European Commission 2022).

V kontexte slovenskej dezinformačnej scény ide v drvivej väčšine prípadov o rovnaký typ webov. Tie sa prokremel'skými nazývajú, pretože tlmočia v našom regióne propagandu, ktorú v Rusku šíria štátne médiá. Zvyčajne ide o tvrdenia ako „*Ukrajinu ovládajú fašisti*“, „*Spojené štáty sa snažia ovládnuť svet*“, či „*Európska únia a NATO sú agresori a ich cieľom je Rusko zničiť*“. Ruskú federáciu naopak tieto médiá vykresľujú ako štát, ktorý síce nie je dokonalý, ale určite je lepší ako USA a len sa snaží pred imperialistickým západom brániť a robiť to, čo je najlepšie pre jeho občanov. Ivana Smoleňová vo svojom výskume definovala 8 charakteristík, ktoré majú dezinformačné prokremel'ské weby na Slovensku spoločné:

1. *Odmietajú akúkoľvek spojitosť so Kremľom.*
2. *Sú silne naladené proti Západu. Časté terče sú USA, Ukrajina a Západ vo všeobecnosti.*
3. *V menšom rozsahu sú prokremel'ské a proputinovské.*
4. *Často využívajú konšpiračné teórie a kombinujú fakty s polopravdami.*
5. *Používajú veľmi podobné správy a argumenty.*
6. *Ich správy obsahujú negatívny podtón. Zvyčajne zobrazujúce morálny, ekonomický, politický a sociálny úpadok. Predpovedajú pochmúrnú budúcnosť kolapsu a stretu civilizácií.*
7. *Hojne používajú ostrý jazyk, silno emocionálne nabité slová, príbehy a obrázky.*
8. *Sú prepojené s rôznymi známymi osobnosťami, ktoré im dodávajú kredibilitu a viditeľnosť.* (Smoleňová 2015, 4)

1.1.3 Boj proti dezinformačným webom na Slovensku

Na Slovensku dnes už existuje viacero projektov, ktoré sa proti šíreniu dezinformácií snažia bojovať. Web Konšpiratori.sk eviduje k januáru 2023 viac ako 270 webov so „sporným obsahom“. Tento projekt zastrešuje občianske združenie Konšpiratori.sk. Stoja za ním väčšinou osoby pôsobiace v marketingu. Pri svojej práci si všimli, že sa platená reklama ich klientov často zobrazuje na weboch, ktoré šíria dezinformácie. Bežný užívateľ si tak mohol spojiť takýto typ webu s inzerujúcou firmou. Aby tomu teda bolo zabránené, vznikol projekt Konšpiratori.sk, ktorý vytvoril a pravidelne aktualizuje databázu webov s pochybným obsahom.

Ako už bolo spomenuté, projektov ako je Konšpiratori.sk je viacero. Negatívom však je, že takmer všetky projekty sa nachádzajú v mimovládnom sektore. Slovenská republika dnes potrebuje ucelenú koncepciu boja proti dezinformáciám na štátnej úrovni. Dá sa použiť protiargument, že existuje dokument *"Koncept pre boj Slovenskej republiky proti hybridným*

hrozbám" z roku 2018⁸, ktorý však obsahuje len základné praktiky a mechanizmy. To však na efektívny boj proti dezinformáciám nestačí. Stále Slovensku chýba celoštátny komplexný rámec na riešenie problematiky dezinformácií a hybridných hrozieb.

Na druhej strane, v posledných rokoch vzniklo niekoľko oddelení, ktoré sa zaoberajú obranou proti dezinformáciám. Na Ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky vzniklo Oddelenie pre hybridné hrozby. Oddelenie zaoberajúce sa dezinformáciami bolo založené aj v rámci Národnej bezpečnostnej agentúry. Naplánované je aj založenie podobných štruktúr na Ministerstve obrany Slovenskej republiky (Kandriák 2020, 4).

---

⁸ Dokument je dostupný online: <https://www.nbu.gov.sk/wp-content/uploads/PHHD/Koncepcia-boja-SR-proti-hybridnym-hrozbam.pdf>

1.2 História dezinformačnej scény na Slovensku

Dezinformačná scéna na Slovensku sa začala vyvíjať na začiatku minulého desaťročia s príchodom internetu a sociálnych sietí. Prvou významnou témou týchto médií bol Euromajdan na Ukrajine. V tomto období vznikli portály ako Hlavné Správy, Slobodný vysielateľ či Zem a Vek. Tieto médiá patria dodnes k najvýznamnejším prokremel'ským webom, ktoré šíria dezinformácie a propagandu Ruskej federácie. Rovnako sa v tomto období začali objavovať prvé prípady šírenia dezinformácií cez sociálne siete, ktoré sa stali čoraz viac populárne. Dosah dezinformácií bol v tom čase ešte limitovaný, pretože počet používateľov internetu a sociálnych sietí bol relatívne malý. S rastúcim počtom používateľov sa však aj dosah dezinformácií začal zvyšovať, čo viedlo k väčšej potrebe riešenia tohto problému.

Už desať rokov tieto médiá zdieľajú v podstate rovnaký alebo podobný typ správ ako štátne médiá v Rusku. Postupom času prešli z Ukrajiny a Euromajdanu na migračnú krízu, neskôr na COVID-19, a od februára 2022 je opäť hlavnou témou Ukrajina.

Do rovnakej skupiny je možné tieto weby zaradiť aj z dôvodu, že šíria rovnaký názor na úplne odlišné problematiky. Je štatisticky nepravdepodobné, aby skupina ľudí zdieľala rovnaký názor na COVID-19, vojnu na Ukrajine, či práva menšín – nakoľko ide o úplne odlišné problematiky. Navyše sa sledujúci konšpiračných médií zhodujú aj v provýchodnej orientácii či voľbe podobných strán. Výskum „*Conspiracy Theories and Politics in Slovakia: How Conspiracy Thinking Relates to Political Opinions and Preferences*“ dokázal, že existuje silná korelácia medzi vierou v konšpiračné teórie a voľbe politických strán či provýchodnej/prozápadnej orientácie (Kondrátová 2022, 80).

Postupom času vznikali ďalšie významné dezinformačné médiá. Po odchode Ľubomíra Hud'a⁹ z časopisu Zem a Vek a Norberta Lichtnera zo Slobodného vysielateľa vznikol konšpiračný web InfoVojna. Tomuto portálu sa podarilo v rokoch 2015 – 2020 televízne vysielateľ celoplošne na území Slovenskej republiky. InfoVojna stála napríklad za konšpiráciou, že bývalý prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska sa v minulosti zúčastnil dodávky zbraní a pokusu o prevrat v Stredoafrickej republike (Benčík 2019).

---

⁹ Novinár, ktorý takmer 20 rokov pracoval v RTVS. V roku 2013 sa rozhodol odísť kvôli údajnej cezúre. Momentálne vystupuje ako hosť v dezinformačných médiách ako Slobodný vysielateľ, Kulturblog či Zem a Vek.

Ďalšie významné dezinformačné médium na Slovensku vzniká v roku 2019. Kulturblog zakladajú Ján Pastuszek ¹⁰, Milan Mazurek ¹¹ a Dávid Pavlík ¹². Asi najznámejšou tvárou Kulturblogu bola v tom čase stredoškolská študentka Lívia Pavlíková ¹³. Preslávila sa hlavne svojimi videami o multikulturalizme. Tento portál sa prezentoval ako nezávislý projekt mladých ľudí. V praxi však fungoval ako médium spriaznené s politickou stranou Ľudová Strana – Naše Slovensko (ďalej len ĽSNS), na čele ktorej stojí krajne pravicový politik Marián Kotleba ¹⁴. Keď sa vrátíme k menám, ktoré za združením stoja, nájdeme tam ďalšie prepojenia na ĽSNS. Milan Mazurek je dnes poslanec, ktorý za ĽSNS do parlamentu kandidoval. Dnes je podpredsedom politickej strany Republika, ktorá je zložená takmer výhradne z odídencov od Mariána Kotlebu. Navyše, Ján Pastuszek je dnes asistentom poslanca Milana Mazureka. K portálu sa v roku 2020 pripojil aj Ľubomír Hud'o, ktorý v minulosti pôsobil v časopise Zem a Vek, v portáli InfoVojna a dodnes má vlastnú reláciu v Slobodnom vysielaní.

1.2.1 História dezinformačného média Slobodný vysielateľ

Slobodný vysielateľ je internetové rádio, ktoré začalo vysielat' v roku 2013. Projekt oficiálne prevádzkuje a financuje Združenie za lepšiu budúcnosť o.z. O histórii a samotnom fungovaní Slobodného vysielateľa je v súčasnosti verejne dostupné limitované množstvo informácií. Za zrodom tohto rádia stáli: bývalý rozhlasový moderátor Boris Koróni, neskorší zakladateľ rádia InfoVojna Norbert Lichtner a hudobník Peter Kršiak.

Boris Koróni začínal ako redaktor v regionálnych novinách a neskôr regionálnych rádiách v Banskej Bystrici. Neskôr začal pracovať v spravodajskej sekcii pre katolícke rádio Lumen. Podľa jeho vlastných slov to bol prvý moment, kedy si začal všímať cenzúru v médiách. Postupom času si do svojich relácií v rádiu začal pozývať dnes už známe mená na Slovenskej

---

¹⁰ Jeden zo zakladateľov Kulturblogu. V súčasnosti v danom médiu aj vystupuje, a zároveň pôsobí ako asistent poslanca Milana Mazureka.

¹¹ Súčasný poslanec za hnutie Republika, ktoré vzniklo odlúčením sa od krajne-pravicovej strany ĽSNS. V minulosti bol odsúdený za rasistické prejavy voči Rómom v rádiu Frontinus. Zároveň je známy aj jeho agresívne správanie voči moslimskej rodine. Videozáznam z tohto činu je dodnes dostupný online: <https://youtu.be/kR914TgpswE?t=796> (čas 13:15)

¹² Taktiež jeden zo zakladateľov Kulturblogu, ktorý v ňom pôsobí dodnes. Podobne ako Ján Pastuszek je aj on evidovaný ako asistent poslanca NRSR Milana Mazureka.

¹³ V minulosti sa ako študentka strednej školy preslávila svojimi videami, kde sa negatívne vyjadrovala na adresu multikulturalizmu. Krátko na to sa stala členkou Kulturblogu, ktorý však z neznámych príčin v roku 2021 opustila. Počas pandémie sa stala spoluzakladateľkou projektu Konzerva, kde pôsobí dodnes.

¹⁴ Slovenský politik, ktorý sa dá ideologicky zaradiť do krajnej pravice. Je známy svojím pozitívnym prístupom k Slovenskému štátu a Jozefovi Tisovi. Bol členom dnes už rozpustenej Slovenskej pospolitosti (neonacistická politická strana). Na verejnosti sa viackrát objavil v uniforme Hlinkovej gardy. V roku 2022 bol uznaný vinným za prejav sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd. Išlo o kauzu, kedy v rámci charity odovzdal šek na 1488 EUR, čo bol jasný odkaz na neonacistickú symboliku.

dezinformačnej scény, ako napríklad zakladateľa časopisu Zem a Vek Tibora Eliota Rostasa ¹⁵ či politológa Eduarda Chmelára. Podľa interpretácie Borisa Koróniho mu bolo od nadriadených zakázané podobných ľudí do rádia pozývať (Vidlák 2016). Neskôr vraj musel každého hosťa do relácie nechávať schvaľovať vedením rádia. V roku 2012 dostal z rádia Lumen výpoveď. Založenie Slobodného vysielateľa popísal Boris Koróni v rozhovore nasledovne: *„Keď ma vyhodili z katolíckeho rádia Lumen, mal som dve možnosti. Jedna bola ísť do ďalšieho média a skúsiť to tam. Mal som nejaké ponuky, ale už v tej dobe, v roku 2012, som vedel, že všade kde pôjdem už bude cenzúra. Nemienil som s tým ďalej bojovať. Tibor Rostas ma zoznámil s Norbertom Lichtnerom a z toho stretnutia vzišiel nápad zriadiť si svoje vlastné internetové rádio, kde to bude fungovať podľa našich pravidiel, odstrihnutých od mainstreamu a veľkých médií.“* (tamtiež).

U spomínaného Norberta Lichtnera je už minulosť o čosi menej známa. Z rôznych registrov a databáz je známe, že istý čas podnikal na Novom Zélande a vo Veľkej Británii (Obrázok 1). Podľa poslanca NRSR za stranu Za ľudí Jána Benčíka vystupoval v minulosti Lichtner na Facebooku pod pseudonymom Štefan Hufnágel. Pod týmto účtom boli uverejnené viaceré antisemitské a konšpiračné statusy a komentáre. Približne rok pred založením Slobodného vysielateľa užívateľ z daného účtu tvrdil, že *„niekto musí ľudí prebudiť a začínam na tom pracovať“* (Benčík 2015). V lete 2012 začal natáčať Lichtner rozhovory s ďalšími známymi postavami dezinformačnej scény pod značkou Alea Iacta Est (kocky sú hodené). V tejto relácii sa postupne vystriedali Tibor Rostas, Ľubomír Hud'o či Rudolf Vasky ¹⁶. Zo Slobodného vysielateľa neskôr odišiel a založil internetové rádio InfoVojna, ktoré od roku 2015 až do roku 2020 prevádzkovalo televíziu vysielajúcu celoplošne na území Slovenska.

---

¹⁵ Zakladateľ jedného z prvých dezinformačných médií na Slovensku – Zem a Vek. V roku 2019 bol odsúdený za svoj antisemitský článok “Klin židov medzi Slovanmi”. Známy je aj vďaka nahrávke z jeho návštevy na ruskej ambasáde, kde žiadal o podporu Ruska pre Zem a Vek. Dostupné online: https://youtu.be/0t2yAax3_2s

¹⁶ Slovenský pseudonovinár a YouTuber, ktorý sa preslávil vďaka svojim bizarným vystúpeniam a výrokmi o “Roxorovej revolúcii”. V minulosti kandidoval za prezidenta a viackrát mal problémy so zákonom za svoje agresívne vyhrážky.

Norbert Lichtner

Evidovaný od 22.10.2002

Aktuálny prehľad

Historický prehľad

ÚDAJE

Osoba Norbert Lichtner , bytom 148 Harbour Villagr DR Auckland 1463 Nový Zéland , spoločník v [NZNET, spol. s r.o.](#) .

ADRESA :

Aktuálna od 22.10.2002

148 Harbour Villagr DR

Auckland 1463

Nový Zéland

Na tomto profile sa zobrazujú len prepojenia na osobu s danou adresou trvalého pobytu. Môže sa stať, že daná osoba má ďalšie prepojenia naviazané na inú adresu uvedenú v ORSR. Všetky osoby zobrazíte cez hľadanie.

Obrázok 1 Evidencia o podnikaní Norberta Lichtnera na Novom Zélande. Dostupné Online:

<https://foaf.sk/ludia/117206>

Peter Kršiak je hudobník, ktorý odišiel z katolíckeho rádia Lumen spolu s Borisom Korónim. Podobne mu prekážala cenzúra v prípade kauzy arcibiskupa Bezáka¹⁷ a zakazovaniu pozývania určitých hostí do relácií. V Slobodnom vysielacom pôsobí dodnes. Moderuje relácie zamerané hlavne na hudbu a zdravie, no má na starosti aj reláciu Verejné tajomstvá, kde sa často šíria konšpirácie a rôzne informácie týkajúce sa ezoteriky.

Prvé vysielanie Slobodného vysielateľa začalo 14. januára 2013. Dôvodom vzniku bola už spomínaná údajná cenzúra v médiách. Cieľom tohto rádia bolo, podľa ich vlastných slov, dať priestor hlasom a názorom, ktoré v tradičných médiách zaznieť nemôžu.

---

¹⁷ Slovenský kňaz, ktorý bol v roku 2012 odvolaný z funkcie Trnavského arcibiskupa. Išlo o udalosť, ktorá rezonovala v celej katolíckej cirkvi. Odvolanie sa stretlo s veľkou nespokojnosťou verejnosti. Oficiálne dôvody sa odkazovali na potrebu zlepšiť pomery v Trnavskej arcidiecéze. Bezák však často kritizoval cirkevné pomery na Slovensku. Po odvolaní sa preto začalo šíriť množstvo neoficiálnych verzií ohľadom jeho odvolania.

1.3 Slobodný vysielateľ v súčasnosti

Dnes Slobodný vysielateľ funguje stále ako internetové rádio. V súčasnosti pravidelne vysielajú viac ako 60 relácií. Svoje vlastné relácie majú aj známe mená ako Vladimír Mečiar, Štefan Harabin, Ľubomír Hud'o, či Adriana Krajníková¹⁸. Často vo vysielaní dostávajú priestor aktívni politici, ktorí zväčša pôsobia v neštandardných stranách (ako sa tieto strany samé zvyknú nazývať). Väčšinou ide o predstaviteľov ĽSNS a strán, ktoré založili odídenci z tejto strany – teda hnutie Republika a strana Život. Vo vysielaní sa tak objavujú pravidelne ľudia ako Milan Uhrík¹⁹, Tomáš Taraba²⁰ či Marián Kotleba.

Zaujímavým faktom je, že Slobodný vysielateľ pôsobí ako rádio so širším zameraním. Je síce pravda, že najsledovanejšie relácie sú tie, ktoré sú zamerané na politiku, avšak nájdeme tu aj iné kategórie. Môžeme si napríklad vziať reláciu Ariadnina niť, ktorú už takmer 10 rokov od začiatku Slobodného vysielateľa moderuje sofiológ Emil Páleš. Podľa jeho popisu sa v relácii zaoberá „*psychologickými, kultúrnymi a prírodnými vzorcami tvorivosti a ich časovými zákonitosťami v individuálnych biografiách, vo svetových dejinách a v evolúcii prírody*“ (Páleš 2015). Ďalej tam nájdeme množstvo relácií, ktoré sa zaoberajú zdravým spôsobom života: Farmári, Maratón zdravia, Sám sebe lekárom, či Tajomstvá zdravia. Väčšinu hudobných relácií v tomto rádiu moderuje už spomínaný Peter Kršiak. Spomedzi iných môžeme spomenúť napríklad Hudobný hosť, Vykopávky alebo Triangel. Cieľom tejto práce nebolo analyzovať všetky relácie Slobodného vysielateľa, preto v tejto práci nebude rozoberaný obsah všetkých relácií.

1.4 Financovanie Slobodného vysielateľa

Dôvodom vzniku Slobodného vysielateľa bolo aj to, že samotný zakladateľ Boris Koróni kritizoval závislosť tradičných médií. V relácii Večera s Havranom (Havran 2017) tieto názory prezentoval. Tvrdil, že takmer každé médium je vlastnené oligarchami. Navyše sú tradičné médiami pod údajným tlakom od mimovládnych organizácií, ktoré na médiá tlačia a tvoria aj ich obsah. Slobodný vysielateľ mal byť preto iný. Podľa toho, čo uvádzajú na svojej webovej

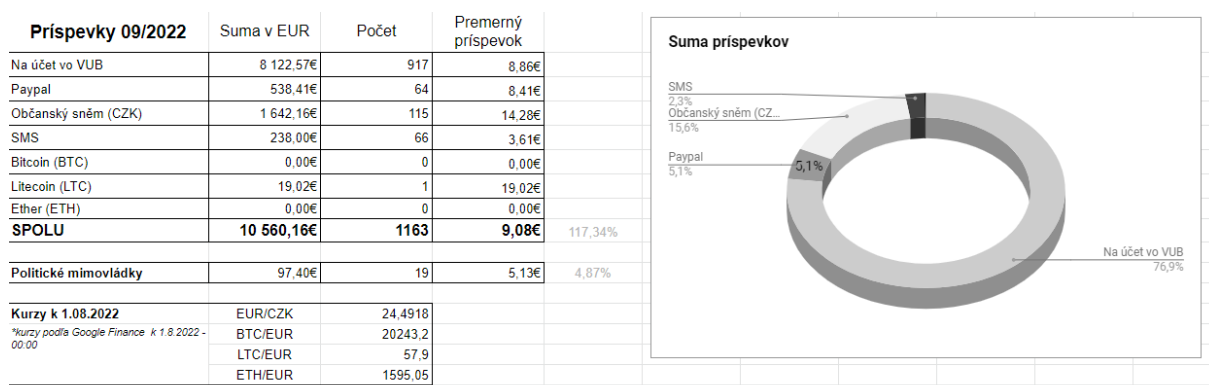
---

¹⁸ Advokátka, ktorá sa počas pandémie v dezinformačných kruhoch preslávila tým, že ponúkala zastúpenie na súde v žalobách proti štátu v súvislosti s opatreniami proti šíreniu COVID – 19.

¹⁹ Slovenský politik, europoslanec a predseda hnutia Republika. V minulosti bol podobne ako Milan Mazurek členom ĽSNS. V televíznej diskusii RTVS odmietol odsúdiť deportácie židov zo Slovenska. Odôvodnil to tým, že „nie je historik a berie to ako historický fakt“. Dostupné online: <https://youtu.be/k8LChevJNns>

²⁰ Nezaradený poslanec NRSR, bol zvolený na kandidátke ĽSNS. V súčasnosti je členom strany ŽIVOT. V roku 2021 zverejnil na Facebooku status, kde zaútočil na dcéru Zuzany Čaputovej. Prezidentka jeho status neskôr označila za „politické dno“. Dostupné online: <https://www.facebook.com/tomastaraba.sk/posts/343685750889848>

stránke je celé prevádzkované rádia financované poslucháčmi. To má byť dôkazom ich nezávislosti, keďže ich nevlastní žiaden oligarcha. Slobodný vysielateľ každý mesiac zverejňuje podrobné finančné bilancovanie. V tzv. „bilančkách“ je verejne dostupné akým rozpočtom rádio daný mesiac disponovalo a ako bol rozpočet mŕňaný. Čo sa týka príjmovej časti, ku každému mesiacu je dostupný dokument, ktorý uvádza podrobné zdroje príjmu. V ďalších častiach dokumentu sa vieme pozrieť na každý zdroj príjmu, kde je transparentne uvedené, v ktoré dni a v akých sumách dary prišli. Príklady sú dostupné v Obrázkoch 2 a 3.

Obrázok 2 Hospodárenie Slobodného vysielateľa za september 2022. Zdroj: Slobodný vysielateľ, dostupné online:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1PGUFYAkCJPg7TLE50DA6JZzeKuw0HQ659GCoBoP51E/edit#gid=1370872865>

Dátum	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa	pondelok	utorok	streda	štvrtok	
Suma v EUR	0,00	504,85	0,00	0,00	512,9	253,00	142,00	567	458,82	0,00	0,00€	688,47	166,33	239,50	0,00	767,91	0	0,00	1562,76	401,28	254,2	17	
Počet príspevkov	0	63	0	0	56	23	18	39	48	0	0	94	31	35	0	109	0	0	77	59	49		
SUMA	3,00	100	15,00	5,00	10	3,00				10,00	10,00	5,00	7,50	10	5	5							
Príspevky	2,00	5	2,00	8,00	100	5,00				41,50	5,00	5,00	20,00	10	5	5	1						
Prilemený príspevok	5,00	5	5,00	5,00	7	20,00				10,00	10,00	10,00	20,00	20	5	2	1						
Dni v týždni	20,00	10	15,00	1,00	3	7,00				10,00	15,00	20,00	5,00	7	5	5							
SUMA	10,00	5	0,5	5,00	10	5,00				2,00	10,00	2,00	100,00	10	10	10							
utorok	10,00	10	5	3,00	10	10,00				10,00	3,00	5,00	1,00	5	1	10							
pondelok	3 274,13 €	5,00	3	20	3,00	1	5,00			20,00	5,00	5,00	5,00	5	5	5	1						
utorok	1 004,13 €	1,01	10	2	10,00	1	5,00			5,00	10,00	5,00	3,00	8	1	5							
streda	825,90 €	20,00	20	1	10,00	1	1,00			10,00	5,00	3,00	1,00	3	5	10							
štvrtok	877,18 €	3,00	3	3	2,00	1	4,00			50,00	5,00	5,00	5,00	5	1	1							
piatok	2 141,23 €	2,00	10	1	5,00	50	10,00			10,00	5,00	10,00	20,00	2	1	10							
sobota	0,00 €	24,00	2	2	5,00	1	24,50			10,00	6,00	10,00	2,00	2	5	2	1						
nedeľa	0,00 €	1,00	5	18	3,00	5	15,00			5,00	4,00	20,00	5,00	67,5	5	10	1						
Hľadný príspevok	5,00	9	10	1,00	10	5,00				2,50	10,00	30,00	2,00	10	10	3							
SUMA	2,00	1	1	50,00	1	2,00				15,00	5,00	2,00	2,00	4	5	10							
Do 5€	1,00	5	2,5	15,00	5	25,00				4,64	2,00	1,50	10,00	10	5	5							
Od 5 € do 10 €	1 593,00 €	5,00	5	1	1,00	2	2,00			2,00	5,00	1,00	5,00	30	3	5							
Od 10 € do 20 €	2 065,29 €	10,00	18	100	10,00	5	20,00			5,00	1,00	25,00	10,00	5	5	5	1						
Od 20 € do 50 €	1 378,00 €	5,00	2	4	20	50,00				3,00	1,00	5,00	1,50	3	10	4							
Nad 50 €	2 348,50 €	5,00	1	2	5	5				10,00	3,33	1,00	3,00	5	1	3	1						
	5,00	5	20	1	5	10,00				5,00	5,00	1,00	10,00	1	4	5	1						
	3	3	20	5	5	5				2,00	5,00	1,00	10,00	2	23	5							
	1	2,5	3	10	50	15,00	3,00	1,00	5,00	5	5	2		5	5	2							
	3	20	5	6	7,00	1,00	2,00	5,00	2,00	5	5			2,00	5	5							
	10	5	5	5	5	5				2,00	8,00	2,00	1,00	30,00	10	2							
	5,00	10	5	5	5	5				5,00	1,00	2,00	3,00	5,00	1,5	3							
	5,00	5	1	2,32	5,00	3,00	10,00	10,00	3,00	3,00	10,00	5,00	4,00	3,00	4	5							
	5,00	5	20	20	10,00	2,00€	5,00	10,00	5,00	10,00	2,00€	5,00	10,00	5	5	5	1						
	2,00	5	100	3	3,33	5,00€	10,00	1,00	5	1	1	1	1	5	1	1	1						
	2 34	1	20	2	5,00	10,00€	5,00	20,00	10	5	2												

Obrázok 3 Príjmy na bankový účet Slobodného vysielača za September 2022. Zdroj: Slobodný vysielač, dostupné online:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1PGUFYAkHcJpG7TLE50DA6JZzeKuw0HQ659GC0BoP5IE/edit#gid=1370872865>

Na Obrázku 2 môžeme vidieť aj subjekty ako Občanský snem či Politické mimovládky. Pokiaľ ide o prvú menovanú organizáciu, ide o české občianske združenie, ktoré podporuje podobné „alternatívne“ projekty. Slobodnému vysielaču však vo väčšine posiela dary od jej členov. Občanský snem má zriadený transparentný účet a všetky odoslané a prijaté platby sú realizované cez neho. Druhým subjektom je projekt Politické mimovládky. Ide o reláciu s rovnomenným názvom, ktorá je pravidelnou súčasťou Slobodného vysielača. Na samotnej webovej stránke relácie Politické mimovládky je uvedená výzva na podporu Slobodného vysielača. V bilančnej správe vidíme, že ide o malé príjmy a väčšina jednotlivých darov je v jednotkách, prípadne desiatkach EUR. Obrázok 3 nám ukazuje každý dar, ktorý v danom mesiaci dostal Slobodný vysielač na svoj bankový účet. Ide však o bežný, nie transparentný účet. Zakladatelia to odôvodňujú tým, že nechcú zverejňovať mená prispievateľov, nakoľko by ich to mohlo vystaviť spoločenskému tlaku. V nákladovej časti bilančnej správy (Obrázok 4) zase vidíme, ako boli tieto prostriedky utratené. Táto časť je tiež transparentne spracovaná. Jediné, čo nie je podrobne vymenované sú čiastky vynaložené na tvorbu relácií. Ide o preplácania cestovného a honoráre pre moderátorov a hostí. Z dôvodu zachovania ich súkromia je teda zrejme, prečo to vymenované nie je. Celkový rozpočet rádia v súčasnosti činí približne 10 000 EUR mesačne, čo oproti tradičným médiám nepredstavuje veľkú sumu. Rádio za svoju takmer desaťročnú históriu nemalo žiadne kauzy týkajúce sa financovania. Podobné

či Extra plus) dohromady zo svojich internetových obchodov zarobili viac ako pol milióna EUR ročne (Mintal 2019, 8).

2 Metodológia

Za výskumnú metódu bola v tejto práci zvolená kvantitatívna obsahová analýza. Krippendorff ju definuje ako „výskumnú techniku, ktorá umožňuje vytvoriť opakovateľné a platné závery z textov“ (Krippendorff 2018, 18). V tejto práci boli na úvod určené výskumné otázky, a k nim aj predpoklady, ktoré bolo na základe vykonanej obsahovej analýzy potvrdiť alebo vyvrátiť. Následne prebehla voľba kódovacej jednotky, ktorou sa stala jedna epizóda. Nakoľko sa výskum zameriaval na začiatok Ruskej invázie na Ukrajinu, bolo potrebné zvoliť aj časové obdobie, ktoré bude analyzované. Nakoľko však analyzovaná vzorka stále obsahovala relácie, ktoré sa nezameriavali na politické dianie, bolo potrebné výber ešte viac ohraničiť. Nakoniec analyzovaná vzorka pozostávala z šiestich relácií, ktoré za dané časové obdobie odvysielali trinásť epizód. Po určení si analyzovaného obsahu nasledovalo vymedzenie kódovacej schémy. Na záver bolo potrebné audio obsah celý vypočítať, zanalyzovať a aplikovať na neho určenú kódovaciu schému.

Na začiatku výskumu bolo dôležité si určiť výskumnú otázku. Pre túto prácu boli zvolené tieto výskumné otázky:

O₁ – Prevládala vo vysielaní Slobodného vysielateľa od 24. februára 2022 do 24. marca 2022 téma ruskej invázie na Ukrajinu?

O₂ – Aké boli iné nosné témy Slobodného vysielateľa počas prvých 30 dní invázie ruských vojsk na Ukrajinu?

Pre každú z týchto výskumných otázok boli sformované predpoklady, ktoré mali danú otázku vysvetliť. Pre O₁ to boli tieto predpoklady:

P_{1a} – Vojna na Ukrajine bola hlavnou témou vysielania Slobodného vysielateľa.

P_{1b} – Konflikt na Ukrajine nebol v médiu spomenutý takmer vôbec alebo len okrajovo.

Pre druhú výskumnú otázku boli sformované tieto predpoklady:

P_{2a} – V rádiu signifikantne dominovala vojna na Ukrajine, priestor pre iné témy takmer nezostal.

P_{2b} – V Slobodnom vysielateľa prevládala téma pandémie COVID – 19.

P_{2c} – V Slobodnom vysielateľa prevládali informácie ohľadom obrannej dohody Slovenska s USA.

V našom prípade bola ďalším krokom voľba kódovacej jednotky (coding unit). Tú je podľa Krippendorffa dôležité si určiť, nakoľko je zložité popisovať celú analyzovanú vzorku naraz (Krippendorff 2018, 100). Keďže Slobodný vysielateľ je médium, ktoré si zakladá na audio obsahu a jednotlivé relácie sú pravidelne alebo nepravidelne vydávané v epizódach, za kódovaciu jednotku bola zvolená práve epizóda²². Ďalej bola zvolená vzorka analyzovaného obsahu. Ako zdôrazňuje Neuendorf, analyzovaná vzorka musí byť zvolená premyslene a opatrne tak, aby bolo jej výsledky možné aplikovať na väčšiu vzorku (Neuendorf 2002). Ako časové ohraničenie bolo zvolené obdobie od 24. februára 2022 do 24. marca 2022. Ide o obdobie, kedy bolo v tradičných médiách o konflikte uverejňovaných najviac správ (Mahdalová 2022).

Jeden mesiac je síce relatívne krátke obdobie, avšak vzorku bolo potrebné ešte viac zmenšiť. Problémom bola dĺžka epizód, ktorá sa hýbala od 2 – 4 hodín. Vzhľadom na to, že výskumné otázky sa týkali politických udalostí, do analýzy boli zarátané len relácie, ktoré sú primárne zamerané na politické dianie. Užší, avšak nie finálny výber relácií do analýzy vyzeral nasledovne:

1. Politické križovatky (priemerný počet prehratí – 6200²³)
2. Bez cenzúry (priemerný počet prehratí – 5700)
3. Dualóg (priemerný počet prehratí – 4200)
4. InfoRovnováha (priemerný počet prehratí – 6300)
5. Opony (priemerný počet prehratí – 7000)
6. Politické rozhovory (priemerný počet prehratí – 3900)
7. Casus Belli (priemerný počet prehratí – 16 000)
8. Hodina Vlka (priemerný počet prehratí – 10 000)
9. Hovory M (priemerný počet prehratí – 12 900)
10. Mediálny Wrestling (priemerný počet prehratí – 5000)
11. S Harabinom nielen o práve (priemerný počet prehratí – 12 500)
12. Trikolóra (priemerný počet prehratí – 7300)

---

²² V Slobodnom vysielateľovi sú pravidelne vysielané programy alebo relácie. Každá relácia sa potom ešte skladá z jednotlivých epizód.

²³ Dáta o počte prehratí boli preberané z archívu slobodného vysielateľa (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/>). Udávané čísla sú za analyzované obdobie. V prípade, že za analyzované obdobie bola odvysielaná viac ako jedna epizóda danej relácie, počet prehratí bol vypočítaný aritmetickým priemerom a zaokrúhlený na stovky. Posledná aktualizácia dát prebehla 1.4.2023.

Nasledovne bolo hlavne na základe priemerného počtu prehratí vybraných 5 najsledovanejších relácií: Casus Belli, Hovory M, S Harabinom o práve, Hodina Vlka a Trikolóra. Nakoniec bola do analýzy zaradená aj relácia Mediálny Wrestling, ktorú moderuje Ľubomír Hud'o (predstavený v poznámke pod čiarou číslo 9). Hlavným dôvodom pre zaradenie bolo to, že ide o významnú osobnosť, ktorá formovala slovenskú dezinformačnú scénu. Navyiac, v ostatných reláciách, ktoré analyzované neboli sa prevažne len opakovali ľudia, ktorí vystupovali aj v piatich najsledovanejších reláciách.

Predposledným krokom je určenie si kódovacej schémy (coding scheme). Podľa Thomasa musia byť kódovacie schémy spoľahlivé a založené na dátach (Thomas 2006). Kódovacia schéma bola v tomto prípade založená na témach, ktoré sú spomínané vo výskumných otázkach a predpokladoch. Zároveň boli zahrnuté kategórie, ktoré bývajú frekventované v dezinformačných médiách. Na základe tohto boli vytvorené tieto kategórie pre analýzu kódovacích jednotiek:

1. Ruská invázia na Ukrajinu v roku 2022
  - a. Whataboutizmus
  - b. Rusko bolo donútené zaútočiť
  - c. Denacifikácia, Bandera, fašizmus na Ukrajine
  - d. Biolaboratória na Ukrajine
  - e. Migrácia Ukrajincov a občanov iných národností z Ukrajiny do Európskej únie
  - f. Sankcie uvalené na Rusko a ich dopad na obe strany
2. Obranná dohoda s USA
3. Pandémia COVID – 19
4. Nové usporiadanie sveta, nový svetový poriadok
5. Snaha o cenzúru a zákaz alternatívnych médií
6. Kritika západu – USA, Európskej únie alebo NATO
7. Kritika liberalizmu a hnutí, ktoré bojujú za práva menšín (napríklad Black Lives Matter (BLM) alebo LGBT)

Následne bolo potrebné vzorku analyzovať. Aj napriek tomu, že bolo vyselektovaných len niekoľko epizód v období jedného mesiaca, dĺžka analyzovaného obsahu sa blížila k 50 hodinám. Ak sa v danej epizóde vyskytla jedna z vyššie spomenutých tém, v kódovaní bola priradená hodnota 1. Ak sa daná téma v epizóde vyskytla opakovane, hodnota sa nemení. Bolo tak učené preto, že je takmer nemožné určiť, kedy je daná téma spomínaná opakovane a kedy

ide ešte o pokračovanie v riešení témy. Naopak, ak sa daná téma v epizóde nevyskytla, bola epizóde pre danú kategóriu pridelená hodnota 0.

3 Obsahová analýza Slobodného vysielateľa

Praktická časť tejto práce je rozdelená na tri hlavné časti. V prvej sú zbežne predstavené analyzované relácie. Druhá tretina podrobnejšie popisuje informácie z kapitoly 2, čiže metodológiu a postup výskumu. V poslednej časti tejto kapitoly sú predstavené samotné výsledky výskumu.

3.1 Predstavenie analyzovaných relácií

Casus Belli

Dlhodobou ide o jednu z najsledovanejších relácií v rámci Slobodného vysielateľa. V rámci analyzovaného obdobia mala práve táto relácia najvyšší priemerný počet prehratí. Casus Belli sa špecializuje na aktuálne vojenské konflikty vo svete a geopolitické dianie. Táto relácia sa vysiela približne vo frekvencii raz za dva týždne. V rámci určeného obdobia boli analyzované tri epizódy tejto relácie: 142, 143 a 144. Reláciu moderuje Pavol Gála²⁴, ktorý vystupuje pod prezývku „Pepe“. Častými hosťami bývajú Martin Koller a Tomáš Janco.

Pplk. Ing. Martin Koller²⁵ je český vojenský analytik, ktorý v minulosti pracoval pre Armádu Českej republiky či Ministerstvo obrany. Momentálne je na penzii a v relácii Casus Belli vystupuje pravidelne. V analyzovaných epizódach šíril viaceré sporných tvrdení. V epizóde 142 sa vyjadril, že prezident Ukrajiny údajne vydal rozkaz, aby ukrajinská armáda vykonala etnickú čistku na východe jej územia²⁶. Podľa Kollera to bol jeden z dôvodov, prečo Rusko začalo s inváziou. Neskôr v rovnakej epizóde šíril aj šíril aj mnohokrát vyvrátený (Robinson, Sardarizadeh, a Horton 2022; Hoaxy a podvody - Polícia SR 2022; Global Times 2022; Zastúpenie EÚ na Slovensku 2022) hoax o biolaboratóriách, ktorým sa taktiež snažil zdôvodniť inváziu Ruska na Ukrajinu: „Rusi dostali informáciu, že v 16 amerických laboratóriách na Ukrajinskom území bol dokončený vývoj biologickej zbrane, ktorá kombinuje COVID a kiahne.“²⁷ (Koller, 2022).

---

²⁴ Je možné, že táto osoba vystupuje pod pseudonymom, nakoľko z dostupných zdrojov nebolo možné o Gálovi nájsť žiadne informácie mimo jeho činnosti týkajúcej sa Slobodného vysielateľa a relácie Casus Belli.

²⁵ Martin Koller je spájaný aj s obvineniami zo spolupráce s ŠtB (dostupné online: <https://echo24.cz/a/wtUvk/kdo-nam-vysvetluje-situaci-v-rusku-aktivni-udavac-stb>). V začiatkoch vojny na Ukrajinu vystúpil napríklad aj v Rádiožurnále, kde šíril viaceré dezinformácie a nepodložené tvrdenia. Rádiožurnál sa za jeho účasť neskôr ospravedlnil (dostupné online: <https://twitter.com/Radiozurnal1/status/1504821648771403777>)

²⁶ Dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/casus-belli-142-2022-03-02/> (čas 11:30)

²⁷ Dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/casus-belli-142-2022-03-02/> (čas 12:15)

Tomáš Janco je slovenský aktivista a politik, ktorý v minulosti kandidoval za hnutie Republika. Okrem Slobodného vysielateľa a relácia Casus Belli pôsobí často aj na Kulturblogu. V analyzovaných reláciách nazval súčasného poslanca NRSR za stranu Sloboda a Solidarita Petra Osuského psychopatom. Urobil tak v reakcii na prejav Osuského, ktorý sa vyjadroval o „stronciu na červenom námestí“²⁸.

Každá epizóda Casus Belli trvá štyri hodiny. Väčšinou sa v prvých dvoch hodinách diskutuje o predom určenej téme. Zvyšná časť relácie je určená pre otázky poslucháčov. Tí môžu do relácie zavolať, prípadne priamo diskutovať s účastníkmi.

Hodina Vlka

Túto reláciu moderuje jeden zo zakladateľov Slobodného vysielateľa Boris Koróni. Jeho stálym hosťom je český bloger a zakladateľ portálu Kosa, ktorý na internete vystupuje pod pseudonymom Vlk. O jeho totožnosti nie je verejne dostupných veľa faktov, avšak je známe, že ide o dôchodcu z Plzne, ktorý svoj blogový portál Kosa založil ešte popri práci v roku 2012. Častým hosťom tejto relácie je aj slovenský politológ Roman Michelko²⁹.

Podobne ako Casus Belli, Hodina Vlka vysiela raz za dva týždne a za analyzované obdobie vyšli tri epizódy: 231, 232 a 233. Zloženie bolo približne rovnaké, v epizódach 231 a 232 reláciu moderoval Boris Koróni, diskutovali Roman Michelko a Vlk. V epizóde 233 už bol prítomný len moderátor Koróni a Vlk. Epizódy trvali približne 150 minút, v neskorších častiach mohli do relácie opäť zasahovať aj poslucháči.

Táto relácia bola zaujímavá hlavne z hľadiska názorovej plurality, ktorá bola na pomery Slobodného vysielateľa pomerne vysoká. Išlo hlavne o názorovú odlišnosť Vlka a Michelka. Zatiaľ čo Michelko vyhodnotil inváziu na Ukrajinu ako obrovskú chybu a najhoršie rozhodnutie Vladimíra Putina za celú jeho politickú kariéru. Vlk mu na tento názor kontroval argumentom, že hrozili etnické čistky na východe Ukrajiny a Rusko bolo donútené zaútočiť. Dôkazom, že názor Romana Michelka na inváziu zrejme nebol preferovaný na dezinformačnej scéne bolo aj množstvo nesúhlasných telefonátov poslucháčov.

---

²⁸ Dostupná online je len časť prejavu: <https://www.facebook.com/watch/?v=636856517379966>

²⁹ Slovenský politológ, ktorý v parlamentných voľbách v roku 2020 kandidoval na poslanca NRSR za stranu VLASTĚ Štefana Harabína. Pravidelne vystupuje v Slobodnom vysielateľa a pravidelne natáča na YouTube program “Veci Verejné”, kde sa venuje aktuálnemu politickému daniu.

Hovory M

Reláciu moderuje Erika Vincoureková³⁰, ktorá v minulosti pracovala napríklad aj v televízii Markíza. Hlavným aktérom je Vladimír Mečiar. V rámci časového ohraničenia analýzy bola odvysielaná jedna epizóda (nakolko táto relácia vychádza raz mesačne). Problémom relácie môže byť nedostatok konfrontácie respondenta, nakolko Vincoureková Mečiarovi takmer vôbec neoponuje, naopak v drvivej väčšine prípadov s jeho názormi súhlasí.

Mediálny Wrestling

Ide o sólový projekt slovenského novinára Ľubomíra Hud'a, ktorý v minulosti pracoval pre RTVS. Bol aktívny takmer v každom významnom dezinformačnom médiu, ktoré na Slovensku pôsobilo od roku 2014: Zem a Vek, InfoVojna, Slobodný vysielateľ. Dnes pôsobí hlavne v Kulturblogu a na Infovojne, avšak raz za dva týždne vysiela aj dvojhodinovú epizódu relácie Mediálny Wrestling na Slobodnom vysielateľi.

V tejto relácii je podobný problém ako pri vyššie spomínaných rozhovoroch s Vladimírom Mečiarom. Avšak v tomto prípade je to ešte výraznejšie prehĺbené, keďže tu nie je prítomný žiaden moderátor a v relácii vystupuje iba Hud'o, prípadne neskôr poslucháči, ktorí majú opäť možnosť do relácie zavolať.

V dvoch analyzovaných epizódach Hud'o za spoluvinníka vojny na Ukrajine označil NATO. Ďalej tvrdil, že cez Ukrajinu na Slovensko nechodia žiadne ženy a deti, ale utečenci z Afriky alebo to, že liberálni fašisti dnes určujú aké médiá musí verejnosť sledovať a aké nie. Unikátna bola aj konšpirácia o tom, ako Anglosasi rozoštvávajú Slovanov, pretože inak by nemohli vládnuť svetu.

S Harabinom nielen o práve

Táto relácia je podobne koncipovaná ako Hovory M s Vladimírom Mečiarom. Rozdielom však je, že Mečiara tento krát nahrádza Štefan Harabin, bývalý minister spravodlivosti a kandidát na prezidenta (podrobnejší popis v poznámke pod čiarou 3).

Aj v tejto relácii moderátor Harabinovi takmer vôbec neoponuje, takže dostáva neobmedzený priestor šíriť svoje názory bez konfrontácie. Relácia sa vysiela raz mesačne, takže v rámci tejto obsahovej analýzy bola obsiahnutá jedna epizóda. V prvej časti epizódy sa Harabin venoval

---

³⁰ Slovenská moderátorka, ktorá bola od roku 1996 autorkou a moderátorkou relácie Smotánka na televízii Markíza. Relácia bola zameraná na bulvárne témy.

domácomu daniu, kde označil generálneho prokurátora Slovenskej republiky Maroša Žilinku za sluhu „*mimovládok a ultraliberálnych síl*“³¹.

Trikolóra

V tejto relácii sú stálymi diskutujúcimi už spomínaní Roman Michelko a Vlk. Koncept a obsah relácie sú podobné s Hodinou Vlka. Trikolóra sa vysiela raz za dva týždne, teda analyzované boli dve epizódy. Odohráva sa tu podobný názorový konflikt medzi Romanom Michelkom a Vlkom. Unikátna bola epizóda číslo 85, ktorá bola vysielať v deň začiatku invázie sa v Trikolóre objavili viacerí špeciálni hostia, medzi nimi aj bývalý disident a predseda vlády Slovenskej republiky Ján Čarnogurský³². Ten sa bezprostredne po začiatku invázie vyjadril, že Ruská armáda zatiaľ majstrovsky dosahuje svoje ciele a jediným negatívom môže byť následná denacifikácia a nastolenie nového režimu.

---

³¹ Dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/s-harabinom-nielen-o-prave-20-2022-03-23/> (čas 17:05)

³² Bývalý premiér Slovenskej republiky a disident. V súčasnosti je populárny na dezinformačnej scény kvôli jeho pruským postojom.

3.2 Postup obsahovej analýzy

V tejto kapitole je podrobne vysvetlené spôsob a metodológia výskumu. Sú tu podrobne opísané výskumné otázky, predpoklady a postup ich výberu. Taktiež táto kapitola obsahuje postup vývoja kódovacej schémy, a zároveň postup kódovania, teda realizácie samotnej obsahovej analýzy.

3.2.1 Výskumné otázky a predpoklady

Táto obsahová analýza mala za cieľ overiť naratív, ktorý sa v slovenských médiách objavoval pomerne často. Išlo o poukazovanie na fakt, že dezinformačné médiá a osobnosti v nich pôsobiace boli natoľko šokované vývojom situácie na Ukrajine, že sa k situácii nevyjadrovali. Z tohoto dôvodu boli pre obsahovú analýzu Slobodného vysielateľa zvolené tieto výskumné otázky:

O₁ – Prevládala vo vysielaní Slobodného vysielateľa od 24. februára 2022 do 24. marca 2022 téma ruskej invázie na Ukrajinu?

O₂ – Aké boli iné nosné témy Slobodného vysielateľa počas prvých 30 dní invázie ruských vojsk na Ukrajinu?

V projekte tejto bakalárskej práce bola spomenutá ešte tretia výskumná otázka: „Akým spôsobom Slobodný vysielateľ o tejto invázii informoval?“. V priebehu tvorby práce sa metóda špecifikovala na kvantitatívnu obsahovú analýzu. Nakoľko sa prostredníctvom tejto metódy nedá táto otázka skúmať, bola tak z tejto práce vyradená.

Pri O₁ bolo cieľom preskúmať, či sa Slobodný vysielateľ naozaj nevyjadroval k téme invázie na Ukrajinu. Na základe toho boli pre O₁ sformované tieto predpoklady:

P_{1a} – Vojna na Ukrajine bola hlavnou témou vysielania Slobodného vysielateľa.

P_{1b} – Konflikt na Ukrajine nebol v médiu spomenutý takmer vôbec alebo len okrajovo.

Pri druhej výskumnej otázke bolo cieľom zistiť, či bola vojna na Ukrajine v časovom období od 24.2.2022 do 24.3.2022 dominantnou témou v spoločnosti. Nakoľko na Slovensku v danom časovom období rezonovali hlavne uvoľňovanie opatrení ohľadom COVID pandémie a obranná dohoda Slovenskej republiky so Spojenými štátmi americkými³³. Táto obranná

---

³³ Ide o dohodu o spolupráci v oblasti obrany medzi vládami Slovenskej republiky a USA (dostupné online: <https://www.mzv.sk/documents/10182/4773714/220120-navrh-dohody-o-obrannej-spolupr%C3%A1ci-s-USA.+pdf/d2b6b1e6-ec03-4446-8543-30f68a0fcbf0>). Príprava tohto dokumentu začala ešte v roku 2018 počas

dohoda bola hlavne zneužívanou témou politickými stranami ako SMER – SSD a Republika, preto existoval silný predpoklad, že sa téme bude venovať aj dezinformačné médium.

Pre druhú výskumnú otázku boli teda sformované tieto predpoklady:

P_{2a} – V rádiu signifikantne dominovala vojna na Ukrajine, priestor pre iné témy takmer nezostal.

P_{2b} – V Slobodnom vysielacom prevládala téma pandémie COVID – 19.

P_{2c} – V Slobodnom vysielacom prevládali informácie ohľadom obrannej dohody Slovenska s USA.

3.2.2 Stanovenie kódovacej jednotky a ohraničenie analyzovaného obsahu

Ďalším krokom pri prevedení obsahovej analýzy bolo stanovenie si kódovacej jednotky (coding unit). Pri jej voľbe by sme mali prihliadať na to, aké dáta analyzujeme a aké výskumné otázky si kladieme. Na základe toho môžeme dospieť k rôznym kódovacím jednotkám, ako sú slová, vety alebo odstavce (Krippendorff 2018).

Špecifikum analyzovaného obsahu tejto práce bol fakt, že nejde o textový, ale zvukový obsah. Aby bola analýza realizovateľná, za kódovaciu jednotku bola zvolená epizóda. Celkovo bolo analyzovaných 13 epizód, ktorých dĺžky sa väčšinou pohybovali od dvoch do štyroch hodín. Je možné, že presnejšie výsledky analýzy by boli dosiahnuteľné, ak by bola kódovacia jednotka konkrétnejšia. Avšak vzhľadom na to, že analýza bola vykonávaná jednou osobou, bolo by takmer nemožné zvoliť špecifickejšiu kódovaciu jednotku. Pri podrobnejšej analýze by boli s najväčšou pravdepodobnosťou potrebné textové prepisy jednotlivých epizód, ktoré sú z dôvodu časovej náročnosti nerealizovateľné³⁴.

Ďalším krokom bol výber dát na analýzu, alebo sampling. Úlohou samplingu v obsahovej analýze je zaistenie toho, že analyzovaný obsah bude relevantný k cieľu výskumu a výskumných otázok (Neuendorf 2002). V tejto práci bolo pri výbere dát použitých viacero

---

vlády Petra Pellegriniho a strany SMER – SSD. Bola podpísaná oboma stranami 3.2.2022 vo Washingtone. O týždeň na to dohodu odsúhlasil parlament a ratifikovala ju aj prezidentka Zuzana Čaputová. O dohode šírili dezinformácie rôzni politici, medzi nimi napríklad aj Robert Fico. Tvrdil napríklad, že podpisom dohody Slovensko odovzdáva úplnú kontrolu USA nad vzdušným priestorom, a že Ozbrojené sily Spojených štátov budú mať totálnu výlučnú amnestiu na všetky trestné činy do troch rokov. Tieto tvrdenia boli vyvrátené fact-checkom Demagog.sk (dostupné online: <https://demagog.sk/diskusia/korcok-a-fico-o-obrannej-dohode-s-usa>).

³⁴ Je pravda, že dnes už existujú nástroje zaoberajúcej sa metódou „speech to text“, čiže automatickým prepisovaním audio obsahu do textu. Podobné možnosti ponúka Google, Amazon, Microsoft, či Otter AI. Len prvé tri spomínané však podporujú slovenský jazyk. Analýza takého množstva obsahu by sa však cenovo pohybovala v stovkách EUR. Ďalším problémom je, že pri nastavovaní prepisu je potrebné zadať jazyk nahrávky. Nakoľko však v rovnakej epizóde často vystupovali hostia hovoriaci českým a slovenským jazykom, spôsobovalo to nepresnosť prepisov. Navyše k nepresnostiam v prepisoch prispievalo nekvalitné audio u niektorých epizód. Na otestovanie „speech to text“ riešení pri tejto práci boli použité: Microsoft Azure a Google Voice to Text API.

technik samplingu. Prvou z nich je tzv. „*relevance sampling*“. Ten Krippendorff popisuje ako „výber všetkých jednotiek, ktoré prispievajú k zodpovedaniu výskumných otázok“ (Krippendorff 2018, 119). Ako už bolo spomenuté, nie všetky relácie na Slobodnom vysielaní sa venujú politickému daniu. Preto sme z analýzy dát ako prvé vylúčili relácie, ktoré nesúviseli s geopolitickým daniím. Stále však zostávalo 12 relácií. Ak by sme to previedli na hodiny, vzorka analyzovaného hodinu by sa blížila k stovke. Preto bolo potrebné analyzovanú vzorku ešte oklieštiť. Nakoľko niektoré z relácií boli násobne sledovanejšie ako iné, bolo vybraných najsledovanejších 5 relácií: Casus Belli, Hovory M, S Harabinom o práve, Hodina Vlka a Trikolóra. Pri pohľade na ostatné relácie a ich obsadenie bolo badateľné, že sa v nich často vyskytujú rovnaké osobnosti ako v tých najsledovanejších reláciách. Preto toto oklieštenie neuberá na reprezentatívnosti analyzovanej vzorky. Odlišná bola iba relácia Mediálny Wrestling s Lubomírom Hud'om. Z tohto dôvodu bola zaradená do analyzovanej vzorky. Finálna analyzovaná vzorka teda vyzerala nasledovne:

- Casus Belli – tri epizódy (142, 143, 144 ³⁵)
- Hodina Vlka – tri epizódy (231, 232, 233)
- Hovory M – jedna epizóda (60)
- Mediálny wrestling – dve epizódy (53, 54)
- S Harabinom nielen o Práve – jedna epizóda (20)
- Trikolóra – tri epizódy (85, 86, 87)

3.2.3 Kódovacia schéma

Pri určovaní kódovacej schémy (coding scheme) je dôležité, aby boli spoľahlivé a relevantné voči analyzovaným dátam (Thomas 2006). Keďže výskumné otázky a ich predpoklady sa zaoberali hlavne inváziou na Ukrajinu, obrannou dohodou Slovenska s USA a pandémiou COVID-19, zaradili sme do kódovacej schémy prvé tri kategórie. Navyiac v súčasnosti vieme, že proruské dezinformačné médiá sa často vymedzujú voči západu a menšinám (Smoleňová 2015). Na základe toho do schémy boli zaradené kategórie 6 a 7.

Ďalším krokom pri tvorbe kódovacej schémy má byť jej testovanie na analyzovaných dátach. To zaistí relevanciu a využiteľnosť vyvinutej kódovacej schémy (Neuendorf 2002). Po testovaní bolo zistené, že v analyzovaných vzorkách sa často objavujú konšpirácie o novom svetovom poriadku a diskusie o chystanej údajnej cenzúre alternatívnych médií. Z tohto dôvodu boli do schémy zaradené aj kategórie 4 a 5. Ďalším poznatkom s testovania schémy

---

³⁵ Číslovanie v zátvorkách reprezentuje jednotlivé epizódy

bola komplexnosť konverzácií na tému invázie na Ukrajinu. Keďže diskusie na túto tému tvorili drvivú väčšinu analyzovaného obsahu, kategória číslo 1 bola rozčlenená na 6 podkategórií.

Po aplikovaní týchto postupov vznikla táto kódovacia schéma, ktorá bola využitá pri kódovaní:

1. Ruská invázia na Ukrajinu v roku 2022

Do tejto kategórie boli zaradzované všetky zmienky o invázii na Ukrajinu, ktorá sa začala 24. februára 2022. Začiatok vojny na Ukrajine výrazne ovplyvnil dianie vo svete a v Európe. Kollár tento čin zo strany Ruska označil ako *krok, ktorý má potenciálne nevyčísliteľné dopady pre európsku a dokonca aj globálnu bezpečnosť*“ (Kollár 2022, 101).

Príklad z analyzovaných epizód: *„Vojnu, alebo to, čo nazývajú vojnou, to je špeciálna vojenská operácia, niekto to nazýva vojnou z druhej strany. Tak tu treba povedať, myslím, že dva dni predtým vyhlásil Zelenskyj mobilizáciu. Podľa všetkých poučiek medzinárodného práva je vyhlásenie mobilizácie vyhlásenie vojny. Čiže nie Putin začal vojnu!*“³⁶

a. Whataboutizmus

Ide o techniku, ktorá sa často využíva v dnešných dezinformačných médiách, hlavne po začatí vojny na Ukrajine. Predstavitelia dezinformačnej scény často odmietajú priamo odsúdiť túto agresiu a argumentujú tým, že tradičné médiá údajne neinformovali takto intenzívne aj o iných svetových konfliktoch. Whataboutizmus je novým zaužívaným termínom pre logickú chybu *„tu quoque“* (latinsky „ty tiež“). Táto logická chyba spočíva v obrane proti kritike spätnou kritikou na osobu, ktorá vás kritizuje (Dykstra 2020).

Príklad z analyzovaných epizód: *„Koľko pokrytectva a faloše ide od tých súčasných, ktorí idú bojovať za mier, idú bojovať za spravodlivosť, idú prelievať slzy. A v minulosti im to bolo úplne jedno.*“³⁷

---

³⁶ S Harabinom nielen o práve, epizóda 20, čas 1:40:25 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/s-harabinom-nielen-o-prave-20-2022-03-23/>)

³⁷ Mediálny wrestling, epizóda 53, čas 11:07 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/medialny-wrestling-53-2022-03-01/>)

b. Rusko bolo donútené zaútočiť

Túto teóriu rozvíjali v analyzovaných reláciách hlavne Martin Koller a bloger Vlk. Teória má za cieľ zdôvodniť útok Ruska na Ukrajinu. Podľa nej Vladimir Putin dostal informáciu, že Zelenskyj vydal príkaz na útok na východnú časť Ukrajiny. Následne by boli na východe Ukrajiny vykonané etnické čistky, a to Vladimir Putin nemohol dopustiť.

Príklad z analyzovaných epizód: „*Hovorí sa o tom medzi odborníkmi, že vlastne Zelenskyj dal rozkaz k tomu aby tam vlastne ukrajinská armáda vtrhla a urobila tam etnickú čistku.*”³⁸

c. Denacifikácia, Bandera, fašizmus na Ukrajine

Ďalšia z teórií, ktorú ruská propaganda využíva na ospravedlnenie invázie. Podľa nej je Ukrajina fašistickým štátom, ktorý je potrebné denacifikovať. Tento argument spomenul aj Vladimir Putin vo svojom prejave v deň začiatku vyhlásenia invázie: „*Budeme cieľiť na demilitarizáciu a denacifikáciu Ukrajiny.*“ (Putin 2022).

Príklad z analyzovaných epizód: „*Ale vy sa schovávate za ľudské štíty, Ukrajinci, alebo ukronacisti, podľa toho, že aké sú to jednotky.*”³⁹

d. Biolaboratóriá na Ukrajine

Ďalší hoax, ktorý začala šíriť ruská propaganda a bol výrazne zastúpený aj na analyzovanej vzorke vysielania Slobodného vysieláča. Podľa nej sa na Ukrajine nachádzajú biolaboratóriá, kde Ukrajina a západ vyvíjajú nebezpečné biologické zbrane, ktoré majú byť použité proti Rusku. Tento hoax bol opakovane vyvrátený viacerými fact-checkermi (Global Times 2022; Robinson, Sardarizadeh, a Horton 2022; Hoaxy a podvody - Polícia SR 2022).

---

³⁸ Casus Belli, epizóda 142, čas 11:30 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/casus-belli-142-2022-03-02/>)

³⁹ Mediálny Wrestling, epizóda 54, čas 50:45 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/medialny-wrestling-54-2022-03-15/>)

Príklad z analyzovaných epizód: „*Údajne tam mal prebiehať vývoj biologických zbraní, kombinácia covid a pravé kiahne. Podľa dosiahnuteľných informácií táto kombinácia by mala dosahovať úmrtnosť až 85%.*“⁴⁰

e. Migrácia Ukrajincov a občanov iných národností z Ukrajiny do Európskej únie

Táto dezinformácia sa začala šíriť po videu poslanca za ĽSNS Stanislava Mizíka, ktorý na hraničnom priechode natočil video⁴¹, kde tvrdil, že cez hranicu z Ukrajiny k nám nechodia ženy a deti, ale veľké množstvo migrantov z Afriky a Ázie. K tomuto hoaxu sa vyjadrila aj Polícia Slovenskej republiky a 28. februára 2022 dodala aj presnú štatistiku, t.j. koľko osôb a akej národnosti prešlo cez ukrajinskú hranicu na Slovensko⁴².

Príklad z analyzovaných epizód: „*Čo vám médiá neukážu? Migranti! Nie matky s deťmi, ale utečenci z Afriky a Ázie.*“⁴³

f. Sankcie uvalené na Rusko a ich dopad na obe strany

Táto podkategória nereprezentuje určitý hoax alebo dezinformáciu. Ide skôr o všeobecnú diskusiu na tému sankcií, ktoré západ uvalil na Rusko v dôsledku začatia vojny na Ukrajine. Názory na účinnosť sankcií sa rôznili. Odznali názory, že sankcie sa Ruska ani nedotknú, ale zazneli aj vyjadrenia, že sankcie vážne poškodia Ruskú federáciu, ale aj západ.

Príklad z analyzovaných epizód: „*Tie sankcie uvalované na Rusko budú mimo akéhokolvek účinku.*“⁴⁴

---

⁴⁰ Casus Belli, epizóda 143, čas 3:18:10 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/casus-belli-143-2022-03-12/>)

⁴¹ Video je dostupné online: <https://youtu.be/kjcccnWrykA>

⁴² Spomínané vyjadrenie polície. Dostupné online: <https://www.facebook.com/policiaslovakia/photos/a.1522428691120681/5364217856941726/?type=3>

⁴³ Mediálny Wrestling, epizóda 53, čas 4:20 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/medialny-wrestling-53-2022-03-01/>)

⁴⁴ S Harabinom nielen o práve, epizóda 20, čas 52:29 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/s-harabinom-nielen-o-prave-20-2022-03-23/>)

2. Obranná dohoda s USA

Ide o dohodu medzi vládami USA a Slovenska, ktorá má za účelom zlepšiť spoluprácu v rámci sektoru obrany. Viac podrobností o dohode a jej kontroverzii je popísané v poznámke pod čiarou číslo 28.

Príklad z analyzovaných epizód: *„Pokiaľ ide o vývoj na Slovensku, ja vám poviem pravdu, ja osobne mám problémy so spánkom aj s vnútorným pokojom odkedy viem čo sa robí aj pripravuje s tou zmluvou, bohužiaľ.“*⁴⁵

3. Pandémia COVID – 19

Aj keď pandémia COVID-19, ktorá sa začala ešte začiatkom roka 2020 v analyzovanom období ustupovala, v tradičných médiách sa stále publikovali články o uvoľňovaní opatrení. Preto bolo cieľom zistiť, či sa táto téma objavovala v Slobodnom vysielaní aj v tomto období.

Príklad z analyzovaných epizód: *„Delta bola dosť nebezpečná a viedla k masovým hospitalizáciám.“*⁴⁶

4. Nové usporiadanie sveta, nový svetový poriadok

Nový svetový poriadok je dobre známa konšpiračná teória, ktorá má množstvo odnoží. Základom teórie je, že v minulosti a v súčasnosti svetu vládne tajná organizácia (Barkun 2013). V reláciách Slobodného vysielateľa sa dopĺňala s teóriami o konci anglosaskej unipolarity či dedolarizácii svetovej ekonomiky.

Príklad z analyzovaných epizód: *„Problém je v tom, že ukrajinizácia znamená totálne ožobračovanie. Oni, tí globálni úžerníci sa skutočne snažia vytvoriť z celej Európy Ukrajinu – to znamená kontinent, alebo polo-kontinent žobrákov a otrokov.“*⁴⁷

---

⁴⁵ Hovory M, epizóda 60, čas 10:00 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/hovory-m-60-2022-03-04/>)

⁴⁶ Trikolóra, epizóda 87, čas 1:44:30 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/trikolora-87-2022-03-24/>)

⁴⁷ Casus Belli, epizóda 144, čas 24:36 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/casus-belli-144-2022-03-16/>)

5. Snaha o cenzúru a zákaz alternatívnych médií

Táto téma naráža na novelu zákona o kybernetickej bezpečnosti ⁴⁸, ktorá mala za cieľ obmedziť šírenie dezinformácií na internete v reakcii na začiatok ruskej invázie na Ukrajinu. Jej schválením dostal Národný bezpečnostný úrad (NBÚ) právomoc blokovať jednotlivé dezinformačné médiá do 30. júna 2022. Urobil tak v štyroch prípadoch: Hlavné správy, Hlavný denník, InfoVojna a Armádny magazín. Nakoľko blokáciu NBÚ neobnovil, v súčasnosti sú všetky tieto médiá opäť funkčné. V analyzovanom období to bola v alternatívnych médiách výrazná téma, nakoľko sa rozhodovalo o ich existencii.

Príklad z analyzovaných epizód: „*Ak som ja nebezpečný pre štát tak sa bojte všetkých starobincov.*” ⁴⁹

6. Kritika západu – USA, Európskej únie alebo NATO

Ide o všeobecne známy fakt, že prokremeľské médiá sa výrazne vymedzujú proti západu a jeho organizáciám, ako sú Európska únia alebo Severoatlantická aliancia (Smoleňová 2015). Zvyčajne sú tieto organizácie vykresľované ako zbytočný zásah do suverenity štátov, poprípade ako niečo, čo má za cieľ diktovať spôsob života.

Príklad z analyzovaných epizód: „*Tým to vyhovuje (Pentagonu), rozbitá Ukrajina, rozbité Rusko, rozdeľuj a panuj.*” ⁵⁰

7. Kritika liberalizmu a hnutí, ktoré bojujú za práva menšín (napríklad BLM alebo LGBT)

Podobne ako pri západe a jeho organizáciách, dezinformačná scéna na Slovensku často kritizuje ideológiu liberalizmu, a taktiež hnutia, ktoré bojujú za práva menšín. V analyzovaných epizódach to boli narážky na progresivizmus, liberalizmus či sexuálne menšiny.

---

⁴⁸ Súčasný znenie zákona (dostupné online): <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2018/69/>

⁴⁹ Hovory M, epizóda 60, čas 8:48 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/hovory-m-60-2022-03-04/>)

⁵⁰ Mediálny Wrestling, epizóda 54, čas 1:28:40 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/medialny-wrestling-54-2022-03-15/>)

Príklad z analyzovaných epizód: „Z týchto súčasných perverzných súdruhov, ktorí si hovoria progresívne Slovensko?“⁵¹“

3.2.4 Postup kódovania

Po dokončení príprav na samotnú analýzu bolo možné začať s procesom kódovania. Ide o proces, ktorý zahŕňa zaradovanie analyzovaných dát do jednotlivých kategórií (Krippendorff 2018). Pri kódovaní boli využité indukzívne a deduktívne postupy. Pri deduktívnom postupe sa aplikuje kódovacia schéma, ktorá bola vyvinutá pred samotnou analýzou dát na základe stanovenej výskumnej otázky alebo teórie (Hsieh a Shannon 2005). Naopak, pri indukívnom postupe sa aplikujú na dáta kategórie, ktoré boli do kódovacej schémy zaradené na základe predbežnej analýzy dát (Thomas 2006). V predošlej kapitole bolo vysvetlené, že vývoj kódovacej schémy využitej v tejto práci prebiehal v dvoch krokoch. Najprv boli do schémy zaradené kategórie vyplývajúce z výskumných otázok a predpokladov. Následne pri testovaní funkčnosti kódovacej schémy bolo do nej zaradených niekoľko ďalších kategórií.

Určená kódovacia schéma z predošlej kapitoly bola teda následne aplikovaná na analyzovaný vzorku. Analyzovaná vzorka zahŕňala celkovo 13 epizód v rámci šiestich relácií. Pre jednotlivú epizódu bola každá kategória vyhodnotená ako 1 alebo 0. V prípade, že sa daná kategória v epizóde spomínala, hodnota kategórie pre danú epizódu predstavovala 1. V prípade, že sa stal opak, kategórii pre danú epizódu bola priradená hodnota 0.

Nakoľko bod 1 kódovacej schémy obsahoval podkategórie, analýza prebehla v dvoch krokoch. V prvej časti bolo kódovaných sedem hlavných kategórií: Ukrajina, obranná dohoda s USA, pandémia COVID – 19, nový svetový poriadok, cenzúra alternatívnych médií, kritika západných organizácií a kritika liberalizmu a hnutí zastávajúcich menšiny. Následne prebehla druhá časť kódovania. V nej kódovacia schéma pozostávala z podkategórií bodu 1, čiže išlo o tieto kategórie: whataboutizmus, Rusko bolo donútené zaútočiť, fašizmus na Ukrajine, biolaboratóriá na Ukrajine, migrácia z Ukrajiny do Európskej únie a sankcie uvalené na Rusko.

---

⁵¹ Mediálny Wrestling, epizóda 54, čas 29:45 (dostupné online: <https://hearthis.at/slobodnyvysielac/medialny-wrestling-54-2022-03-15/>)

3.3 Výsledky obsahovej analýzy

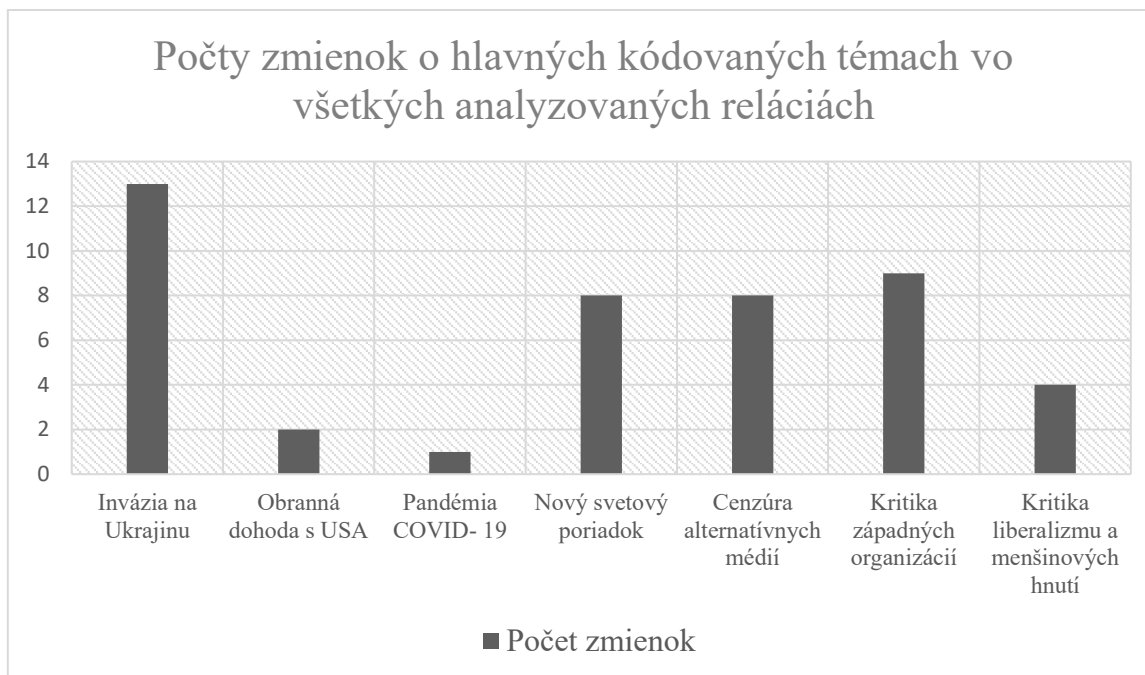
Ako už bolo spomenuté, do analýzy bolo celkovo zahrnutých 13 epizód v rámci šiestich relácií zameraných na politické dianie. Všetky epizódy boli vysielané v období od 24. februára 2022 do 24. marca 2022 a dĺžkovo sa pohybovali od dvoch do štyroch hodín. Analýza jednoznačne potvrdila, že téma ruskej invázie na Ukrajinu počas jej prvého mesiaca dominovala vo vysielaní Slobodného vysielateľa. Taktiež sa potvrdil aj predpoklad P_{2a}, keďže ostatné výrazné spoločenské témy z daného obdobia ako pandémie a obranná dohoda s USA boli oproti téme Ukrajiny takmer úplne marginalizované.

Téma	Počet zmienok ⁵²	Percentuálne zastúpenie ⁵³
Invázia na Ukrajinu	13	100,00%
Obranná dohoda s USA	2	15,38%
Pandémia COVID – 19	1	7,69%
Nový svetový poriadok	8	61,54%
Cenzúra alternatívnych médií	8	61,54%
Kritika západných organizácií	9	69,23%
Kritika liberalizmu a menšinových hnutí	4	30,77%

Tabuľka 1 Počet zmienok o hlavných kódovaných témach vo všetkých analyzovaných reláciách (vlastné spracovanie)

⁵² Maximálny možný počet bol 13, nakoľko to bol počet analyzovaných epizód.

⁵³ Percentá sú zaokrúhlené na dve desatinné miesta.

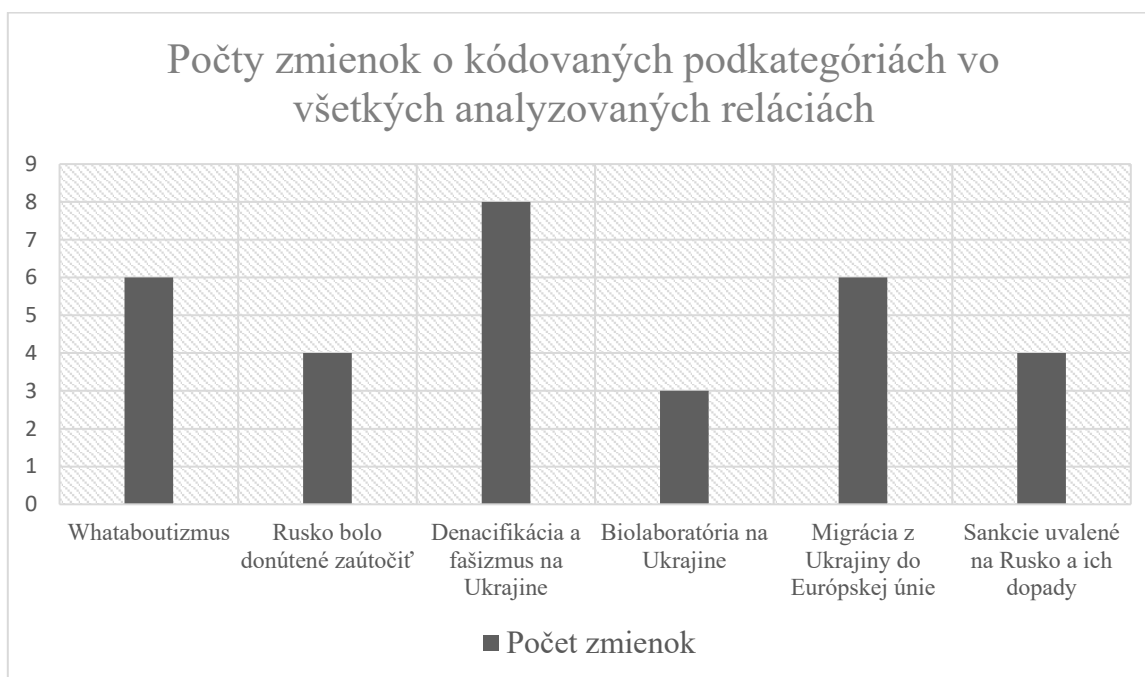
Graf 1 Počet zmienok o hlavných kódovaných témach vo všetkých analyzovaných reláciách (vlastné spracovanie)

Z Tabuľky a Grafu 1 jasne vyplýva, že téma invázie na Ukrajinu v analyzovaných reláciách dominovala. Bola zastúpená vo všetkých analyzovaných reláciách. Medzi ďalšie výrazné témy patrila cenzúra alternatívnych médií, teórie o novom svetovom poriadku a kritika západných organizácií. Naopak predpoklady, že vo vysielaní budú výraznejšie zastúpené témy ako obranná dohoda s USA a pandémia COVID – 19 sa nepotvrdili.

Druhý krok kódovacieho procesu sa zameril na jednotlivé podkategórie týkajúce sa ruskej invázie na Ukrajinu.

Téma	Počet zmienok	Percentuálne zastúpenie
Whataboutizmus	6	46,15%
Rusko bolo donútené zaútočiť	4	30,77%
Denacifikácia a fašizmus na Ukrajine	8	61,54%
Biolaboratóriá na Ukrajine	3	23,08%
Migrácia z Ukrajiny do Európskej únie	6	46,15%
Sankcie uvalené na Rusko a ich dopady	4	30,77%

Tabuľka 2 Počet zmienok o kódovaných podkategóriách týkajúcich sa Ukrajiny vo všetkých analyzovaných reláciách (vlastné spracovanie)

Graf 2 Počet zmienok o kódovaných podkategóriách týkajúcich sa Ukrajiny vo všetkých analyzovaných reláciách (vlastné spracovanie)

Na Grafe 2 a Tabuľke 2 si môžeme všimnúť, že z uvedených tém najviac dominovala denacifikácia, whataboutizmus a migrácia. Denacifikácia a whataboutizmus boli argumenty Ruska, ktoré sa túto inváziu snažili ospravedlniť od prvých dní. Nakoľko táto analýza mapuje prvý mesiac vojny, nie je prekvapivé, že práve tieto podkategórie dominovali. Častý výskyt témy migrácie mohol byť spôsobený už spomínaným videom⁵⁴ Stanislava Mizíka z Vyšného Nemeckého, ktoré sa stalo virálnym na sociálnych sieťach a v dezinformačných kruhoch. O biolaboratóriách na Ukrajine bola nájdená zmienka iba v troch epizódach, čo je relatívne prekvapivé, nakoľko Rusko začalo tento hoax šíriť ešte v marci 2022 (Robinson, Sardarizadeh, a Horton 2022).

Nasledujúce grafy vychádzajú z rovnakých dát získaných z dvoch krokov kódovania. Tieto zobrazenia dát sa už však zameriavajú na jednotlivé relácie, nie na všetky epizódy dohromady.

⁵⁴ Video je dostupné online: <https://youtu.be/kjcccnWrykA>

Relácia	Ukrajina	Obranná dohoda	Covid	NWO	Cenzúra	Kritika západu	Kritika liberalizmu a menších
Casus Belli	1	0	0	1	1	1	1
Hodina Vlka	1	0	0	1	1	0	0
Hovory M	1	1	0	0	1	1	0
Mediálny Wrestling	1	0	0	1	1	1	1
S Harabinom nielen o práve	1	1	0	1	0	1	1
Trikolóra	1	0	1	1	1	1	0

Tabuľka 3 Hodnoty kódovania pri hlavných kategóriách (vlastné spracovanie)

Tabuľka 3 opäť dokazuje, že Ukrajina bola jednoznačne dominantnou témou vo vysielaní. Naopak COVID – 19 a obranná dohoda s USA sa ukazujú ako okrajové. Z dát zmienok o pandémie môžeme vyčítať, že bola diskutovaná len v jednej relácii, a to konkrétne Trikolóra. Navyiac, išlo len o jedinú zmienku v jednej epizóde. Ide o výrok politológa Romana Michelka, ktorý odpovedal poslucháčovi na otázku týkajúcu sa COVIDU sa situácie v tom čase. Pri obrannej zmluve s USA môžeme nájsť dve hodnoty 1. Ide o relácie Vladimíra Mečiara a Štefana Harabina. Avšak je prekvapivé, že sa tejto téme nevenovali ani raz v relácii Casus Belli ⁵⁵, ktorá je špeciálne zameraná na problematiku obrany a konfliktov a vystupuje tam pravidelne aj vojenský analytik Martin Koller. Ďalej si môžeme všimnúť, že okrem relácie Vladimíra Mečiara sa všade objavila konšpiračná teória o Novom svetovom poriadku či cenzúra alternatívnych médií. Tieto dve témy neboli ani súčasťou predpokladov, nakoľko v tom čase neboli výrazne dominantné v tradičných médiách. Zaradené boli až po otestovaní kódovacej schémy na niekoľkých epizódach. Tam vznikol predpoklad, že sa konšpirácia o NWO a kritika novely zákona o kybernetickej bezpečnosti budú opakovať častejšie. Z uvedených dát vyplýva, že sa predpoklad potvrdil.

⁵⁵ Z tejto epizódy do analyzovanej vzorky zapadali tri epizódy o dĺžke štyri hodiny, čiže celkovo 12 hodín obsahu.

Relácia	Whataboutizmus	Rusko donútené zaútočiť	Nacisti	Laboratóriá	Migrácia	Sankcie
Casus Belli	1	1	1	1	1	1
Hodina Vlka	0	0	0	0	0	1
Hovory M	0	1	0	0	0	0
Mediálny Wrestling	1	0	1	0	1	0
S Harabinom nielen o práve	1	1	1	0	1	1
Trikolóra	1	0	1	1	1	0

Tabuľka 4 Hodnoty kódovania pri podkategóriách týkajúcich sa Ukrajiny (vlastné spracovanie)

Tabuľka 4 nám ukazuje hodnoty kódovania pri podkategóriách hlavnej kategórie Ukrajina. Zaujímavým faktom je, že relácia Casus Belli vo svojich troch analyzovaných epizódach spomenula všetkých šesť podkategórií. Naopak, Hodina Vlka sa z uvedených tém venovala len sankciám. Analyzované boli síce tri epizódy, avšak na rozdiel od ostatných relácií, v Hodine Vlka sa hostia venovali hlavne histórii Ukrajiny, príčinám konfliktu a aktuálnom vývoji na fronte.

Záver

Ako už bolo spomenuté v úvode, cieľom práce bolo pomocou kvantitatívnej obsahovej analýzy zistiť, či Slobodný vysielateľ ignoroval ruskú inváziu na Ukrajinu počas prvého mesiaca jej trvania. Taktiež si práca kládla za cieľ zistiť, či v uvedenom časovom ohraničení vo vysielaní dominovali podobné témy, ako sa v tom čase vyskytovali v tradičných médiách – išlo konkrétne o pandémiu COVID – 19 a obrannú dohodu Slovenska s USA.

Prvá výskumná otázka sa zamerala na to, či invázia na Ukrajinu dominovala v analyzovanej vzorke obsahu. Obsahová analýza v tejto práci potvrdila predpoklad P_{1a} – *Vojna na Ukrajine bola hlavnou témou vysielania Slobodného vysielateľa*. Zmienka o spomínanej invázii sa vyskytla aspoň raz v každej analyzovanej epizóde. Navyiac, táto téma tvorila dominantnú časť obsahu takmer v každej epizóde.

Čo sa týka druhej výskumnej otázky, tá mala zodpovedať fakt, či v analyzovanej vzorke nedominovali aj témy ako pandémia a obranná dohoda Slovenska a USA. Do predpokladov boli zaradené tieto dve témy, nakoľko v danom čase tvorili spolu s inváziou na Ukrajinu nosné témy tradičných médií. Z dát, ktoré analýza priniesla sa však ukázalo, že dané témy boli v reláciách takmer neprítomné. Z tohto dôvodu sa potvrdil predpoklad P_{2a} – *V rádiu signifikantne dominovala vojna na Ukrajine, priestor pre iné témy takmer nezostal*.

Limitáciou tohto výskumu je jednoznačne relatívne malá časová ohraničenosť. Závery tejto analýzy nie je možné aplikovať na dezinformačnú scénu na Slovensku ako celok, nakoľko bolo analyzované len jedno médium. Keďže však išlo o audio obsah o dĺžke desiatok hodín a analyzovaný bol len jednou osobou, bolo potrebné pristúpiť na určité obmedzenia. Tým je aj časové ohraničenie prvého mesiaca invázie.

Na druhej strane to však ukazuje príležitosti k ďalšiemu výskumu tejto problematiky. Do budúca je možné zanalyzovať väčšie množstvo obsahu, čo by určite prinieslo presnejšie výsledky analýzy. Navyiac je možné podobný postup aplikovať na viacero dezinformačných médií, prípadne na viacero médií súčasne v jednom výskume. To by mohlo poskytnúť zaujímavé príležitosti na komparáciu tém, ktoré sa v určitom časovom období vyskytli v jednotlivých médiách.

Summary

As mentioned in the introduction, this thesis aimed to use quantitative content analysis to determine whether Slobodný vysielateľ ignored the Russian invasion of Ukraine during the first month of its duration. Also, the thesis aimed to find out whether similar topics to those that appeared in the mainstream media at that time dominated the broadcast during that timeframe - namely, the COVID-19 pandemic and Slovakia's defense agreement with the USA.

The first research question focused on whether the invasion of Ukraine dominated the analyzed sample. The content analysis in this thesis confirmed the prediction P1a - the war in Ukraine was the main topic of the Slobodný vysielateľ's broadcasts. Mention of the invasion occurred at least once in every analyzed episode. Moreover, this topic played a dominant role in the content of almost every episode.

The second research question was supposed to answer whether the analyzed sample was also dominated by topics such as the pandemic and the defense agreement between Slovakia and the USA. These two topics were included in the predictions, as they, together with the invasion of Ukraine, formed the main topics of the mainstream media at the time. However, the data analysis showed that the topics were almost absent from the episodes. Therefore, the prediction P2a was confirmed - The war in Ukraine significantly dominated the airwaves, leaving almost no space for other topics.

The limitation of this research is the relatively short time frame. The conclusions of this analysis cannot be applied to the disinformation scene in Slovakia as a whole, because only one website was analyzed. However, as the audio content was tens of hours long and was analyzed by only one person, it was necessary to accept certain limitations. This includes the time limit of the first month of the invasion.

On the other hand, this does show opportunities for further research regarding this issue. In the future, it is possible to analyze a larger amount of content, which would certainly bring more accurate analysis results. Additionally, it is possible to apply a similar approach to multiple disinformation media, or multiple media at the same time in a single research study. This could provide interesting opportunities for comparing themes that emerged in different media over a certain period.

Zoznam použitých skratiek

BLM – Black Lives Matter

ĽSNS – Ľudová strana – Naše Slovensko

NAKA – Národná kriminálna agentúra

NBÚ – Národný bezpečnostný úrad

NATO – North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliancia)

NWO – New World Order (Nový svetový poriadok)

RTVS – Rozhlas a televízia Slovenska

SMER – SSD – Smer - slovenská sociálna demokracia

USA – Spojené štáty americké

Zoznam použitých príloh

Grafy

Graf 1: Počet zmienok o hlavných kódovaných témach vo všetkých analyzovaných reláciách, str. 37

Graf 2: Počet zmienok o kódovaných podkategóriách týkajúcich sa Ukrajiny vo všetkých analyzovaných reláciách, str. 38

Obrázky

Obrázok 1: Evidencia o podnikaní Norberta Lichtnera na Novom Zélande, str. 13

Obrázok 2: Hospodárenie Slobodného vysielacza za september 2022, str. 15

Obrázok 3: Príjmy na bankový účet Slobodného vysielacza za September 2022, str. 16

Obrázok 4: Náklady Slobodného vysielacza za September 2022, str. 17

Tabuľky

Tabuľka 1: Počet zmienok o hlavných kódovaných témach vo všetkých analyzovaných reláciách, str. 36

Tabuľka 2: Počet zmienok o kódovaných podkategóriách týkajúcich sa Ukrajiny vo všetkých analyzovaných reláciách, str. 37

Tabuľka 3: Hodnoty kódovania pri hlavných kategóriách, str. 39

Tabuľka 4: Hodnoty kódovania pri podkategóriách týkajúcich sa Ukrajiny, str. 40

Zoznam použitých zdrojov

AKO, Agentúra. 2022. “Exkluzívny prieskum AKO pre TV JOJ: Chceli by žiť občania v režime spred roku 1989?” 15. november 2022. <https://plus.noviny.sk/717854-exkluzivny-prieskum-ako-pre-tv-joj-chceli-by-zit-obcania-v-rezime-spred-roku-1989>.

Ako sa máte, Slovensko? 2022. “Vojna na Ukrajine posunula Slovákov geopoliticky na Západ”. Ako sa máte Slovensko? 21. apríl 2022. <https://www.akosamateslovensko.sk/vojna-na-ukrajine-posunula-slovakov-geopoliticky-na-zapad/>.

Barkun, Michael. 2013. “New World Order Conspiracies I: The New World Order and the Illuminati”. V *A Culture of Conspiracy*, 2nd vyd. Roč. 15. United States: University of California Press. <https://doi.org/10.1525/j.ctt3fh35v.7>.

Benčík, Ján. 2015. “Norbert Lichtner – Suverén Či Suterén Slobodného Vysielača”. Blog N (blog). 13. marec 2015. <https://dennikn.sk/blog/66617/norbert-lichtner-suveren-ci-suteren-slobodneho-vysielaca/>.

Benčík, Ján. 2019. “Pašerák Kiska v Afrike”. Blog N (blog). 22. november 2019. <https://dennikn.sk/blog/1660868/paserak-kiska-v-afrike/>.

Bokša, Michal. 2019. “Russian Information Warfare in Central and Eastern Europe: Strategies, Impact, Countermeasures”. German Marshall Fund of the United States. <https://www.jstor.org/stable/resrep21238>.

Čížik, Tomáš. 2017. *Information Warfare - New Security Challenge for Europe*.

Dykstra, Alan. 2020. “The Rhetoric of ‘Whataboutism’ in American Journalism and Political Identity”. *Res Rhetorica* 7 (2). <https://doi.org/10.29107/rr2020.2.1>.

European Commission. 2022. “Tackling Online Disinformation | Shaping Europe’s Digital Future”. European Commission. 2022. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/online-disinformation>.

Fico, Robert. 2017. “V dnešnej dobe musíme o bezpečnosť a obranu krajín EÚ dbať viac než inokedy.” Facebook. 17. december 2017. <https://www.facebook.com/robertficosk/videos/770213826495975/>.

- Fico, Robert. 2023. "Heger to už hrá len na Brusel a Washington, lebo pred národom fatálne zlyhal". Facebook. 12. marec 2023.
<https://www.facebook.com/robertficosk/videos/546703814197220/>.
- Gerosa, Tiziano, Marco Gui, Eszter Hargittai, a Minh Hao Nguyen. 2021. "(Mis)Informed During COVID-19: How Education Level and Information Sources Contribute to Knowledge Gaps". *International Journal of Communication* 15 (0): 22.
- Global Times. 2022. "Fact check: What is US' role in biological labs in Ukraine? - Global Times". 08. apríl 2022. <https://www.globaltimes.cn/page/202204/1258793.shtml>.
- Gonda, Peter, a René Zajac. 2020. "Nostalgia. IN: Socializmus: Realita namiesto mýtov". V , 113–20.
- Hajdu, Dominika, Katarína Klingová, Jana Kazaz, a Michal Kortiš. 2022. "GLOBSEC Trends 2022: Central and Eastern Europe amid the War in Ukraine". GLOBSEC, máj.
- Havran, Michal, dir. 2017. "Veríme ešte médiám?" Diskusná relácia. Večera s Havranom. RTVS. <https://www.rtvs.sk/televizia/archiv/14084/118896#1>.
- Hoaxy a podvody - Polícia SR. 2022. "Hoaxy a podvody - Polícia SR – Posts | Facebook". 10. marec 2022. <https://www.facebook.com/hoaxPZ/posts/1159155494912316/>.
- Hsieh, Hsiu-Fang, a Sarah Shannon. 2005. "Three Approaches to Qualitative Content Analysis". *Qualitative health research* 15 (december): 1277–88.
<https://doi.org/10.1177/1049732305276687>.
- Janda, Martin. 2017. "Information laundering: Dezinformační weby v českém kontextu". Diplomová práca, Praha: Univerzita Karlova.
- Kandrik, Matej. 2020. "Zhodnotenie prístupu Slovenskej republiky k boju s hybridnými hrozbami". STRATPOL.
- Kollár, Dávid. 2022. "Dezinformácie Ako Kľúčová Bezpečnostná Výzva Súčasnosti V Kontexte Rusko-Ukrajinského Konfliktu: DISINFORMATION AS A CONTEMPORARY KEY SECURITY CHALLENGE IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN CONFLICT." *Political Sciences / Politické Vedy* 25 (3): 87–109.
<https://doi.org/10.24040/politickevedy.2022.25.3.87-109>.

Kondrátová, Katarína. 2022. "Conspiracy Theories and Politics in Slovakia: How Conspiracy Thinking Relates to Political Opinions and Preferences". Diplomová práca, Praha: Univerzita Karlova.

Krippendorff, Klaus. 2018. Content analysis: an introduction to its methodology. Fourth Edition. Los Angeles: SAGE.

Lakatošová, Denisa, Mijkuláš Hanes, a Petr Chlubna. 2023. "Polarizácia v spoločnosti". NMS Market Research. 14. február 2023. <https://nms.global/sk/polarizacia-na-slovensku-toto-sutemy-ktore-polarizuju-slovensku-spolocnost/>.

Mahdalová, Kateřina. 2022. "Rok 2022 přehledně: Události, které letos hýbaly českými médii - Seznam Zprávy". Seznam Zprávy. 29. december 2022.

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-rok-2022-prehledne-udalosti-ktore-letos-hybaly-ceskymi-medii-222097>.

Mintal, Jozef. 2019. The Business of Misinformation : Slovakia, SNAKE OIL SPILLS ONTO THE WEB.

Mintal, Jozef. 2022. "DEZINFORMÁCIE A KONŠPIRAČNÉ TEÓRIE V MASMEDIÁLNO M PRIESTORE". V , 72–85.

Neuendorf, Kimberly A. 2002. The content analysis guidebook. Thousand Oaks, Calif: Sage Publications.

Páleš, Emil. 2015. "Ariadnina nit". Slobodný vysielateľ. 22. október 2015.

<https://slobodnyvysielac.sk/relacie/ariadnina-nit/>.

Pop, Mihai-Ionuț, a Irina Ene. 2019. "Influence of the educational level on the spreading of Fake News regarding the energy field in the online environment". Proceedings of the International Conference on Business Excellence 13 (máj): 1108–17.

<https://doi.org/10.2478/picbe-2019-0097>.

Putin, Vladimir, dir. 2022. Putin orders 'demilitarisation and denazification of Ukraine', demands Ukrainian forces surrender. <https://www.youtube.com/watch?v=5jSMj-lLdeo>.

Robinson, Olga, Shayan Sardarizadeh, a Jake Horton. 2022. "Ukraine War: Fact-Checking Russia's Biological Weapons Claims". BBC News, 11. marec 2022, sek. Reality Check.

<https://www.bbc.com/news/60711705>.

Slobodný vysielateľ. 2022. "2022-09 Bilančka - Slobodný vysielateľ". Slobodný vysielateľ. 08. október 2022. <https://slobodnyvysielac.sk/podpora/2022-09-bilancka/>.

Smoleňová, Ivana. 2015. "THE PRO-RUSSIAN DISINFORMATION CAMPAIGN IN THE CZECH REPUBLIC AND SLOVAKIA". PRAGUE SECURITY STUDIES INSTITUTE (PSSI. http://www.hom-bre.cz/images/253_is-pro-russian-campaign.pdf.

Solik, Martin, a Lukáš Holaň. 2019. "Instrumenty hybridní války: Prokremelské propagandistické „alternativní" mediální weby na Slovensku". Politologická revue 25 (2): 27–64.

Šnidl, Vladimír. 2017. Pravda a lož na Facebooku. Vydanie prvé. Bratislava: N Press, s.r.o.

Thomas, David R. 2006. "A General Inductive Approach for Analyzing Qualitative Evaluation Data". American Journal of Evaluation 27 (2): 237–46. <https://doi.org/10.1177/1098214005283748>.

Tódová, Monika. 2022. "Ako sa verbujú špióni na Slovensku: Povedal som v Moskve, že si dobrý chlapec", 15. marec 2022. <https://dennikn.sk/2767779/ako-sa-verbuju-spioni-na-slovensku-povedal-som-v-moskve-ze-si-dobry-chlapec-video/>.

Vidlák, Milan. 2016. "Rozhovor se zakladatelem Slobodného vysielateľa: Pravda se dobře prodává". Časopis Šifra (blog). 2016. <https://casopis-sifra.cz/rozhovor-se-zakladatelem-slobodneho-vysielace-pravda-se-dobre-prodava/>.

Vrabec, Norbert, a Dana Petranova. 2016. "Age as a Factor in Evaluation of Media Literacy Levels in Slovakia". International Journal of Media and Information Literacy Vol. 1 (január): 18–26. <https://doi.org/10.13187/ijmil.2016.1.18>.

Zastúpenie EÚ na Slovensku. 2022. "MÝTUS: Ukrajina páchala genocídu na Donbase, má tajné biolaboratóriá a Rusko vedie svätú vojnu". 07. marec 2022. https://slovakia.representation.ec.europa.eu/news/mytus-ukrajina-pachala-genocidu-na-donbase-ma-tajne-biolaboratoria-rusko-vedie-svatu-vojnu-2023-03-07_sk.